

Suç Korkusunun Toplumsal Parametreleri ile Önem Düzeylerinin Belirlenmesine Yönelik Model Tasarımı

A Model Design for Determining Social Parameters and Their Importance Regarding Fear of Crime Levels

Aykut ÇALIŞKAN¹

¹Doç.Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyoloji Bölümü, İzmir, Türkiye

ÖZ

Alan yazında farklı yerleşim yerleri üzerinden sıklıkla araştırmalara konu edilen suç korkusu kavramı; duygusal, bilişsel ve davranışsal açıdan ele alınabilen nesnel bir araştırma alanıdır. Suç korkusuna yönelik geliştirilen bu bakış açılarının çok yönlü bir niteliğe sahip olması tekil değerlendirmeleri kısıtlı hale getirmektedir. Bununla birlikte suç korkusu düzeylerinin ölçülmesi kuramsal değerlendirme ve metodoloji tartışmalarına hem bağlı bir özellik göstermekte hem de sınırlılık getirmektedir. Dolayısıyla suç korkusu araştırmaları parametre tespiti ve model tasarımından önemli ölçüde etkilenmektedir. Bu çalışmada suç korkusu araştırmalarında mekânsal gerçekliğin önemi esas alınarak suç korkusu olgusunun toplumsal nedenleri üzerine bir tarama araştırması yapılmış, suç korkusu ölçümleri açısından model tasarımı önerilmiştir. Böylelikle toplumsal olguların tekil değerlendirmelerini kısıtlı hale getiren sınırlılıklar sosyolojik bakış açısından hareketle anlaşılma ve aşılma çalışılmıştır. Araştırmada kapsam olarak tümdengelsel bir akıl yürütme tekniğiyle suç korkusu yaklaşımlarının sayıltıları incelenmiş, sosyal bütünleşme teorisinden hareketle eklettik bir çerçeve esas alınarak değişken setleri ve çözümleme stratejisi oluşturulmuştur. Araştırmada yer verilen değişken setlerinin ölçeklendirme süreci ikincil veri analizine göre gerçekleştirilmiş olup, suç korkusu ve sosyal bütünleşme düzeylerine ilişkin açık kaynak verileri Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü ile Türkiye İstatistik Kurumu'ndan elde edilmiştir. Çalışma operasyonel açıdan nicel araştırma yöntemi üzerine tasarlanmış, korelasyonel araştırma deseni esas alınarak suç korkusu olgusu ve sosyolojik belirleyicilerinin değişim düzeyleri kanonik korelasyon analiziyle tespit edilmiştir. Analiz sonucunda suç korkusu düzeylerindeki değişimin yaşam memnuniyeti ve göç etme düzeyleriyle ilişkili olduğu keşfedilmiştir. Yerleşim yerlerinin mikro ölçekte belirtilen değişkenlerden hareketle suç korkusu araştırmalarına konu edilmesinin ve detaylandırılmasının araştırmaların sınırlılığının aşılması ve geçerli sonuçlar elde edilmesi açısından önemli olduğu ortaya çıkarılmıştır.

ABSTRACT

The concept of fear of crime has frequently been the subject of research on different residential areas and been discussed factually through its emotional, cognitive, and behavioral aspects. The multifaceted nature of the perspectives put forward regarding fear of crime makes singular evaluations limited. However, measuring fear of crime levels is both relative and brings limitations to theoretical evaluation and methodology discussions. Therefore, fear of crime research is significantly affected by parameter determination and model design processes. This study conducts scanning research on the social causes of the fear of crime phenomenon based on the importance of spatial reality in fear of crime research. At the same time, the study proposes a model design with regard to fear of crime measurements. In this way, the study attempts to understand and overcome the limitations restricting the individual evaluations of social phenomena from a sociological perspective. This research examines within its scope the assumptions of fear of crime approaches using the deductive reasoning technique and develops an analysis strategy and sets of variables based on an eclectic framework and social integration theory. The scaling process of the variable sets included in the research is based on a secondary data analysis. The study obtained and analyzed the open-source data on fear of crime and social integration levels from the Directorate General for Criminal Records and Statistics and the Turkish Statistical Institute. The study has been designed operationally based on the quantitative research method. The study identified the phenomenon of fear of crime and the importance of a change levels in its sociological determinants using a canonical correlation analysis based on the correlational research design. As a result of the analysis, the study discovered a change in fear of crime levels to be related to life satisfaction and migration levels. Subjecting settlements to fear of crime research and detailing the results based on the

Corresponding Author: Aykut ÇALIŞKAN E-mail: aykut629aykut@hotmail.com

Submitted: 15.01.2023 • Revision Requested: 16.12.2023 • Last Revision Received: 20.12.2023 • Accepted: 22.12.2023 • Published Online: 22.01.2024

This article is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License (CC BY-NC 4.0)

variables specified on a micro scale are considered useful as these can provide important results in terms of overcoming the research limitations and obtaining valid results.

Anahtar Kelimeler: Suç korkusu, sosyal bütünleşme, toplumsal göstergeler, kanonik korelasyon, Türkiye

Keywords: Fear of crime, social integration, social indicators, canonic correlation, Türkiye

EXTENDED ABSTRACT

The concept of the fear of crime has been researched in the literature on different residential areas and has a multidimensional content involving emotional, cognitive, and behavioral aspects. The phenomenon of the fear of crime has also been examined through models of vulnerability, social disorganization, and social integration. Although studies on fear of crime are not new in Türkiye, a significant part of the research has been carried out on a micro-scale. Moreover, fear of crime research reflects structural conditions within a certain period. These studies have focused on emotional and socioeconomic indicators and highlighted individual reasons. In this respect, these studies' prominent features are that fear of crime research is related to locations and the research process. On the other hand, fear of crime studies being shaped according to the influence of the place of residence and the study's theoretical perspective constitutes an important limitation in terms of producing generalizable results.

The multifaceted nature of the perspectives put forward regarding the phenomenon of fear of crime puts limits on singular evaluations. In addition, measuring fear of crime levels is both relative and brings limitations to theoretical evaluation and methodology discussions. This study primarily discusses the problem of how to measure the concept of fear of crime methodologically. Because no basic consensus on this issue is found in the literature, this study examines theoretical perspectives on scaling the concept of fear of crime. Research has shown fear of crime and perception of the risk of being victimized by crime to be affected by the social environment, one's perception of being vulnerable to crime, and past experiences of crime victimization (Hale, 1996; Farrall et al., 2009; Doran & Burgess, 2012). The basic view regarding the social integration approach in fear of crime research is that individual attitudes are considered according to the degree of social integration (Gibson et al., 2002). In this regard, determining the social parameters of fear of crime based on the social integration approach and developing an equation are seen as important starting points to overcoming the limitations.

The research models the concept of fear of crime and the social components affecting through a multivariate structure. The scaling process of the variable sets included in the research is based on a secondary data analysis. The study then analyzes open-source data on fear of crime and social integration levels from the Directorate General for Criminal Records and Statistics and the Turkish Statistical Institute and determines the phenomenon of fear of crime and the change in its sociological determinants' levels using a canonical correlation analysis based on the correlational research design.

In this context, Table 1 shows the dependent variables, with the first dependent variable considered in defining the concept of fear of crime being the intensity of denouncement with respect to residential area in Türkiye. Another dependent variable included in the study is the rate of feeling unsafe while walking alone at night. An evaluation was made according to the assumptions of

Table 1. Canonical Loads of the Dependent Variables

No	Dependent Variables	1*	2
1	The intensity of denouncement with respect to residential area	-0.27	0.96
2	The rate of feeling unsafe while walking alone at night	1.00	-0.01

* Indicates the significant model.

the social integration approach, due to the study's aim of examining fear of crime through its social indicators (Adams & Serpe, 2020; Kanan & Pruitt, 2002) when determining the independent variables. The study investigated the importance levels of factors such as personal investment, social commitment, and social cohesion and determined that the variables included in the research have a high level of correlation. Therefore, the study then performed factor analysis to resolve the multicollinearity problem due to the high correlation among the independent variables. As a result of the factor analysis, the independent variables shown in Table 2 are understood to be gathered under three factors: life satisfaction, residential area population mobility, and emigration from residential area.

Table 2. Canonical Loads of the Independent Variables

No	Independent Variables	1*	2
1	Life satisfaction	-0.88	-0.42
2	Residential area population mobility	0.07	0.28
3	Emigration from the residential area	0.46	-0.86

* Indicates the significant model.

The variables of life satisfaction and emigration from the residential area are understood to be important based on the canonical correlation analysis results in Table 2. Among the independent variables in the model, life satisfaction has the highest impact, followed by emigration from the residential area. Further research should scale the distributions for the variables of life satisfaction and emigration from the residential specific to each settlement; afterward, measuring the levels of fear of crime at the emotional and behavioral levels is recommended. Modeling settlements according to the variables specified on a micro scale is thought to be able to provide important outputs for obtaining comparable results in terms of fear of crime measurements between areas.

Giriş

Suç korkusu; bireylerin, toplumsal grupların ya da toplumların yaşam kalitesini etkileyerek kişisel düzeyde paranoya, kaygı ve diğer psikolojik sorunlara neden olan toplumsal bir olgudur (Curiel ve Bishop, 2018). Suç korkusu kavramı esas alınarak politik ve akademik bağlamda genişletilen araştırmaların ise yaklaşık altmış yıllık geçmişi bulunmaktadır (Hale, 1996). Bu başlık özelinde yapılan ilk çalışmalar 1970'li yıllarda ortaya çıkarken, araştırmalarda temel ilgi toplumdaki suç korkusu düzeylerini araştırmak olmuştur. Suç korkusu araştırmaları; bireysel korkunun rasyonel açıklamasının olup olmadığının belirlenmesi ve insanların günlük yaşamlarında suç korkusundan ne ölçüde etkilediklerinin açıklanması gibi başlıklarla ilerleme göstermiştir (Furstenberg, 1971; Garofalo, 1979; Lotz, 1979; Krulichová ve Podaná, 2019). Suç korkusu kavramı içerisinde barındırdığı duygusal, bilişsel ve davranışsal boyutları nedeniyle bireysel ve toplumsal düzlemde ele alınmaktadır. Sosyolojik bağlamda sosyal çevre özellikleri, riskleri ve koşulları yönüyle de incelenmekte ve bütüncül bağlamda sosyo-psikolojik açıdan değerlendirilmesi önerilen bir toplumsal sorun olarak kabul edilmektedir (Rountree, 1998; Çoklar ve Solak, 2017).

Alan yazında öne çıkan çalışmalar; suç korkusu kavramını niteleyen bütüncül tartışmaların dışında suç korkusu-mağduriyet ilişkisi, suç korkusunun ölçülmesi, yordanması ve ilişkilendirilmesi ile bu alanda ortaya çıkan başlıkların ve kavramların değerlendirilmesi gibi araştırma alanlarından oluşmaktadır. Suç korkusunu mağduriyet ile ilişkilendiren araştırmalar (Smith ve Hill, 1991; Rountree, 1998; Quann ve Hung, 2002; Ferguson ve Mindel, 2007; Bachman vd., 2011; Singer vd., 2019) olumlu yönde bir ilişki üzerine açıklama sunmuşlardır. Suç korkusu ve suç mağduriyetine yönelik risk algısının ise sosyal çevre, suça karşı savunmasızlık algısı ve geçmiş dönemlerde yaşanan suç mağduriyeti deneyimlerinden etkilendiği anlaşılmıştır (Hale, 1996; Farrall vd., 2009; Doran ve Burgess, 2012). Suç mağduriyetinin dışında sosyal sermaye bileşenlerinin önemi de ele alınmıştır. Özellikle mahalledeki kolluk görevlisinin varlığı, sosyal destek ağları, yerleşim yeri mahalle memnuniyeti ve toplu etkinliğin önem düzeylerinin suç korkusunun azalmasındaki etkileri incelenmiştir (Ferguson ve Mindel, 2007).

Bu bilgilerden hareketle toplumu ilgilendirilen müessif olayların yaşanması ya da kişilerin herhangi bir tehdit karşısında bireysel savunma mekanizmalarının harekete geçmesine neden olan süreçler kişide ortaya çıkması muhtemel korku ve kaygı düzeyleri üzerinden suç korkusu kavramıyla ilişkilendirilmektedir. Ayrıca yaşanan suç olaylarından toplumların da etkilenmesi nedeniyle suç korkusu kavramı kapsam olarak genişlemektedir. Üstelik hukuki açıdan pasif süje konumunda değerlendirilen suç mağduru, suç olaylarının psikolojik, sosyal ve duygusal bileşenlerinden etkilenmekte ve suç korkusu kavramına önemli bir bakış açısı kazandırmaktadır. Bu yönüyle suç korkusu kavramı sadece bireysel yönleri açısından değil aynı zamanda toplumsal yönleriyle birlikte ele alınması gereken sosyal bir sorun olarak da değerlendirilmektedir.

Suç korkusu ölçümlerinde ise suç mağduru olma ya da suçtan zarar görme olasılıklarının incelenmesi yerine bireylerin olası suçlara yönelik duyduğu korku ve kaygı hali ifade edilmektedir (Hale, 1996). Ancak suç korkusu olgusuna yönelik geliştirilen bu bakış açılarının çok yönlü bir niteliğe sahip olması tekil değerlendirmeleri kısıtlı hale getirmektedir. Bu durum eleştirel açıdan kuramsal değerlendirme ve metodoloji tartışmalarını da etkilerken suç korkusu olgusunun nasıl ele alınması gerektiği sorunsalını öne çıkarmaktadır. Dolayısıyla suç korkusu araştırmaları ve ölçümleri hem parametre özelliklerinden hem de model tasarımı açısından önemli ölçüde etkilenmektedir.

Alan yazından farklı olarak bu çalışma suç korkusu olgusunu belirli bir yerleşim yeri üzerinden ölçmek yerine metodolojik açıdan eleştirel bir çerçeveyi ele almaktadır. Suç korkusu araştırmalarında mekânsal gerçekliğin önemi esas alınarak ölçüm stratejilerinin geliştirilebilmesi için suç korkusu olgusunun sosyolojik nedenleri üzerine bir tarama araştırması yapılmakta, sosyo-psikolojik açıdan incelenen suç korkusu ölçümlerine yönelik bir model tasarımı önerilmektedir. Şüphesiz bu hedef ilerleyen araştırmalar için

birtakım vaatleri içermektedir. Yerleşim yerleri esas alınarak suç korkusu kavramının ölçülebilmesi için önem arz eden toplumsal parametrelerin keşfedilmesi ve önem düzeylerinin ortaya çıkarılması amaçlanmakta, suç korkusu araştırmaları için analitik bir planlama süreci oluşturulmaktadır. Dolayısıyla birey tarafından kişisel düzeyde duygusal ve bilişsel değerlendirme süreçlerine açık olmakla birlikte içerisinde rasyonel bileşenler ile duygusal durumların farklı boyutlarını içeren suç korkusu kavramı metodolojik açıdan öncelikle irdelenmektedir. Bu bilgilerden hareketle suç korkusu kavramının toplumsal bileşenlerini belirlemenin ve ilgili boyutların risk düzeylerini saptamanın, suç korkusu araştırmaları açısından araştırma sınırlılığının aşılması ve geçerli sonuçlar elde edilmesi açısından önemli sonuçlar ortaya koyabileceği düşünülmektedir.

Çalışmanın beklenen sonuçları arasında yerleşim yeri temelli suç korkusu kavramının ölçülebilmesine yönelik sosyolojik bağlamda parametre tespitinin yapılması ve bu parametrelerin önem düzeylerinin ortaya çıkarılması yer almaktadır. Böylesine bir tasarım yerleşim yerleri üzerinden genişletilen araştırmaların toplumsal faktörlere ve risk düzeylerine göre ele alınması gerçekliğinden yola çıkarak tasarlanmıştır. Metodolojik açıdan araştırmanın mantıksal formasyonunun ele alınma sürecinde ise bu alanda yapılan diğer çalışmalarda olduğu gibi kavramsal ve metodolojik açıdan suç korkusu kavramının ölçme sorunları tartışılmıştır. Araştırma metodolojik olarak nicel araştırma yöntemi üzerine tasarlanmış, korelasyonel araştırma deseni esas alınarak suç korkusu kavramının toplumsal belirleyicilerinin bilimsel veriler esas alınarak tespit edilmesi amaçlanmıştır.

1. Suç Korkusu Kavramı ve Ölçümü

Suç korkusu kavramına yönelik çalışmalar ilgi çekici ve sıklıkla araştırılan konular arasında yer almaktadır. Bununla birlikte alan yazında genel uzlaşımın olmadığı tartışma alanlarından biri olarak kabul edilmektedir. Kavramın tanımsal karşılığını belirlemenin yanı sıra suç korkusunun mekân bağlamında nasıl ölçüleceğine yönelik de farklı görüşler bulunmaktadır. LaGrange ve Ferraro (1987) bu sorunsalın suç riski ve suç korkusu ayırımının kavramsallaştırılmasında yaşanan sorunlardan kaynaklandığını savunmuştur. Alan yazında kabul gören açıklama ise suç korkusu kavramının duygusal temalar üzerinden ileri sürüldüğü, suç korkusu kavramının duygu durumu olarak korku, endişe ve kaygı gibi duygularla ilişkilendirildiğidir (Hough, 1995; Gabriel ve Greve, 2003; Farrall ve Gadd, 2004; Jackson ve Gouseti, 2016, Chade vd., 2017). Bu bağlamda suç korkusu bir tehdide yönelik ortaya çıkan duygusal bir tepkidir. Suçun olası sonuçları değerlendirildiğinde kişinin kendisi veya başkalarının zarar görme ihtimali karşısında yaşadığı tehlike veya endişe duygusunun ifadesi ya da kişide korku durumunun aralıklı veya sürekli olarak sürmesi durumudur (Smith, 1987 akt. Pain, 2000). Suç korkusu, bireylerin herhangi bir suçun mağduru olabileceği düşüncesinden hareketle korku hissetmesiyle birlikte mekânsal algı ve deneyimlerle ilişkilendirilen karmaşık bir olgu olarak da değerlendirilmektedir. (Çolpan-Erkan ve Sevin, 2018). Tehlike veya kaygı durumlarında bireylerin korkuyla bütünleşik olarak verdiği duygusal tepkinin karşılığı alan yazında suç korkusu olarak ifade edilmektedir (Garofalo, 1981). Bu tanımlamaların dışında suçun kurbanı olma korkusu (Grabosky, 1995) ya da gelecekte suç mağduru olma korkusu ile eşleştirilmiş tanımlamaların da diğer ifadeler arasında yer aldığını belirtmek mümkündür (Hale, 1996).

Suç korkusu araştırmaları suça verilen duygusal tepkilerin incelenmesi bağlamında gelişim göstermiştir. Suç korkusu kavramının tanımı açısından alan yazında görece bir uzlaşımın olmadığı anlaşılacakla birlikte suç korkusunun ölçümü noktasında aynı durumun izlerini sürmek mümkündür (Dolliver vd., 2018). Jackson (2005) suç korkusu kavramının ölçülmesi amacıyla geriye dönük yapılan araştırmaları incelediğinde ölçüm süreçlerine yönelik şüphelerin arttığını ve farklı değerlendirmelerinin yer aldığını ifade etmiştir (Skogan, 1981; Bernard, 1992; Fattah, 1993; Bowling, 1993; Farrall vd., 1997; Zauberman, 1985; Jackson, 2005). Bu duruma suç korkusu kavramının ölçülmesinde yaşanan zorluklar gerekçe gösterilmiştir. Korku duygusunun yaşandığı mekânsal bağlamı doğrudan tespit etmek ya da bu yerle suç korkusunu eşleştirmek sağlıklı verilerin elde edilme sürecini zorlaştırmaktadır.

Suç korkusunun ölçülmesine yönelik yaşanan zorluklardan bir diğeri de kavramın deneyimlenen mekânla bağlantısının kurulmasıdır. Bu alanda yapılan araştırmaların önemli bir kısmı suç korkusu kavramının araştırma biçimlerinden çok araştırılma biçiminin bir ürünü olduğu yönünde bilgiler sunmaktadır (Farrall vd., 1997). Kavramın bizzat kendisinin korku duygusunu öne çıkarması, içsel özellikleri ele alan yönünün olması, kişinin mekân algısının suç korkusunu inşa ettiği düşüncesi suç korkusu ölçümlerine yanıt aramayı zorlaştırmaktadır. Araştırmalarda görülen bir diğer sorun ise metodoloji kaynaklıdır (Gray vd., 2008). Nicel araştırmaların önemli bir kısmı suç korkusunun yer temelli nasıl deneyimlendiğini tespit etmekten öte geçmiş deneyimleri açığa çıkarmaktadır. Bu durum suç korkusuna yönelik yaşanan tecrübe ya da suç tanıklığı bilgisinden hareketle kriminal olaylara açıklama sunma girişimidir. Suç tanıklığı bilgisiyle ilişkili olarak suça karşı duyulan duygusal tepki sürecinden elde edilen verilerin raporlanması ya da anlatıların aktarılması ise nitel araştırmalar aracılığıyla çözümlenmeye çalışılmaktadır. Bu durum geçmiş dönemlerde yaşanan suç korkusunu ölçmek yerine geleceğe ilişkin genelleştirilmiş kaygılar ile ölçüm esnasında bireyin yaşadığı zihinsel durumların elde edilmesini sağlamaktadır. Gray ve arkadaşlarına (2008) göre bu süreç araştırmalarda olayların örüntüsü ve ekolojisine ilişkin veriler sunmak yerine, endişe yoğunluğunun veya güvensizlik duygularının muğlak özetleriyle bizleri baş başa bırakmaktadır.

Suç korkusu araştırmalarında genel kaygı düzeylerinin ortaya çıkarılması için Solymosi ve arkadaşları (2021) ölçümlerde görülen farklılıkları raporlamıştır. Buna göre yaşam kalitesi ölçümleri bağlamında suç korkusu ile kamusal alan arasındaki ip uçlarını ortaya

koyan çalışmaların öne çıktığı tespit edilmiştir. Bu araştırmaların gerçeği yansıtma düzeyinin yetersiz olduğu ve suç korkusunun nerede yaşandığının belirlenmesinden öte farklı bakışlara kapı araladığı ifade edilmiştir. İlgili araştırmalar arasında; katılımcıların ikamet adreslerinin işlevsel olarak değerlendirilmesi ile kendini koruma davranışının incelenmesi (Juan vd., 2010), insanların suç korkusu nedeniyle tercih etmedikleri yerlerin nitel araştırmalar vasıtasıyla haritasının çıkarılması (Doran ve Burgess, 2012), suç mağdurlarının belirli yerlerde deneyimledikleri beklenti-sığınak ve kaçış noktaları üzerinden yaşadıkları korku durumunun tespit edilmesi (Fisher ve Nasar, 1992), katılımcıların korku düzeylerini incelerken planlanan bir süreç doğrultusunda takip etme ile duygularının içeriksel açıdan analiz edilmesi (Nasar ve Jones, 1997) ve insanların buldukları çevrede kendilerini güvensiz hissettiren işaretlerin tespit edilmesi (Innes, 2015) gibi çalışma içeriklerinin sunulduğu aktarılmıştır (Solymosi vd., 2021).

Suç korkusu kavramının ölçülmesi amacıyla katılımcılara genellikle yakın çevresi içerisinde kendisini nasıl hissettiği, suç türlerine ilişkin kaygı düzeyinin değerlendirilmesi amacıyla korku hissedilen olayların sıklığı üzerinden sorular yönlendirilmektedir (Krucichová, 2019). Bağımlı değişken olarak yapılandırılan suç korkusu kavramı ilk olarak cinsiyet, ırk, yaş, sosyal sınıf gibi betimleyici değişkenler marifetiyle ölçülmeye çalışılmıştır. Bu bağlamda öne çıkan ilk tartışmaların kuramsal yönü ağır basan araştırmalardan ziyade tanımlayıcı yönleri aktarılan çalışmalar arasında yer aldıkları görülmüştür (Williams vd., 2000). Garofalo (1981) suç korkusunun bazı ipuçları ile tetiklendiğini, katılımcının bir anket çalışması esnasında korku yaşamasının olası olmadığını, gerçek suç korkusunun ise bir kişi tarafından kronik olarak yaşandığını ifade etmiştir. Warr (1984), suç korkusu kavramının literatürde çok farklı anlamlar kazandığını ve özgünlüğünü kaybetme tehlikesiyle karşı karşıya olduğunu erken dönemlerde ifade etmiştir. Suç korkusu kavramının sağlıklı bir şekilde nasıl ölçüleceği sorusu ise konuya yönelik ilginin ortaya çıktığı ilk yıllarda ele alınmış olup öne çıkan ilk araştırmalar kendi içerisinde farklılık göstermiştir. Araştırmalarda ele alınan bulguların bağımsız değişkenlere göre farklılık gösterdiği Williams (2000) tarafından raporlanmıştır. Bu değişkenler; tutum ve davranışsal tepki, yaş, cinsiyet, sosyal gruplar (siyahlar, yaşlılar, kadınlar, evsizler), mahalle ırk yapısı, yabancılarla temas miktarı, önceden yaşanan mağduriyetler, mağduriyete direnme kapasitesi olarak sıralanmış ve söz konusu değişkenlerin suç korkusu oranlarıyla ilişkileri açıklanmıştır (Williams, 2000).

Suç korkusu kavramının ölçülmesi açısından yaşanan zorluklar bir yönüyle de suç araştırmalarının doğasında gizlidir. Aslında bu soru tersine bir bakış açısını da gündeme getirmektedir. Suçtan vazgeçme ya da caydırıcılık doktrini rasyonel seçim perspektifi ile beklenen fayda teorisine dayanmakta ve örtük insan eylemi modellerinden yararlanmaktadır (Raymond, 2017). Suçlu davranış ya da olası suç mağduriyeti riski karşısında duygusal durumun tespiti ise multi-disipliner bir yaklaşımı zorunlu kılmaktadır. Suçlu davranışının her şeyden önce karar mekanizmasının bir sonucu olduğu tartışması alan yazında ele alınan başlıklar arasında kendisine yer bulmaktadır. Ancak suçlu davranışının kendisi kadar yaşanan suç olayının nedenleri ve devamında gerçekleşen adli süreçler de rasyonel karar süreçlerinden etkilenmektedir. Kanun uygulayıcı konumundaki adli birimler tarafından suç olaylarının kaydedilmesi suç mağdurlarının raporlarına dayanan bir süreci içermektedir, ayrıca suç kayıtları mağdurlar tarafından verilen ihbar kararlarından da önemli oranda etkilenmektedir (Bowles vd., 2009). Bu bağlamda suç mağdurları da alan yazında aktarıldığı üzere suç failleri gibi olaylara mantıksal açıdan yaklaşmakta ya da fayda-maliyet hesaplamasını dikkate alarak olayları ele almaktadır (Skogan, 1984). Bununla birlikte yaşanması muhtemel suç olayları sonrasında rasyonel bir değerlendirme süreciyle olası durumları gözden geçirmektedir. Bu nedenle gerçekleşen suç olaylarının içeriği ve gelişim süreçleri hakkında elde edilen bilgiler de suç korkusu çalışmalarına katkı sunmaktadır. Suç korkusunu etkileyen bireysel değişkenlerin dışında sürece yönelik aktörlerin farklı değerlendirmeleri de suç korkusu araştırmalarını etkilemektedir.

Suç korkusu ölçümlerine ülkelerin ulusal veri tabanlarında da yer verilmektedir (Ünal-Reşitoğlu, 2017). Bu kapsamda bireysel suç korkusunun ulusal düzeyde ölçülmesine yönelik yapılan araştırmaları incelediğimizde; ABD’de “*National Crime Victimization Survey (NCVS)*” kapsamında Ulusal Suç Mağduriyeti Araştırması (Bureau of Justice Statistics, 2023), İngiltere’de “*British Crime Survey*” kapsamında Britanya Suç Araştırması (Office for National Statistics, 2023), Türkiye’de “*Yaşam Memnuniyeti Araştırması*” (TÜİK, 2023) gibi araştırmaların yer aldıkları anlaşılmaktadır. Uluslararası düzlemde ise Uluslararası Suç Mağduriyet Araştırması (*International Crime and Victimization Survey*) ile Avrupa Suç ve Güvenlik Araştırmasının (*European Survey of Crime and Safety*) yapıldığı görülmektedir (Ünal-Reşitoğlu, 2017).

Suç korkusu kavramının kavramsal ve metodolojik açıdan nasıl ölçüleceğine yönelik alan yazında tartışmalar devam etmesine karşın ulusal veri tabanlarında suç korkusu kavramıyla ilişkilendirilebilecek soruların katılımcılara yöneltildiği anlaşılmaktadır. Örneğin Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre 2003-2022 yılları arasında bireylerin yaşadığı çevrede gece yalnız yürürken kendini güvende hissetme durumu ele alınmıştır. Kendini güvensiz olarak değerlendirenlerin ortalaması %20,6 iken, çok güvensiz olarak değerlendirilenlerin ortalaması %7,2’dir (TÜİK, 2023). Söz konusu oranların 2022 yılına doğru azalma eğilimi gösterdiği TÜİK verilerinden yapılan incelemede anlaşılmıştır.

Suç korkusunun soru bazlı ölçülmesine yönelik getirilen eleştirilerin dışında ölçme sürecine dair kavramsal tartışmalar arasındaki ayrımın Furstenberg (1971) ile Ferraro ve LaGrange (1987) arasındaki kavramsal ele alış sürecinden sonra farklılık gösterdiği değerlendirilmektedir. Buna göre; suç korkusu Furstenberg’te (1971) algılanan risk olarak ele alınırken, Ferraro ve LaGrange’de (1987) bir duygu olarak değerlendirilmektedir. Bu bağlamda devam eden süreçte yapılan araştırmalarda (Ferraro, 1995; Henson ve Reyns, 2015; Rader, 2017; Rountree ve Land, 1996; Warr, 2000) algılanan risk kavramının suç korkusu kavramından ayrı olduğu

savunulmuştur (Etopio ve Berthelot, 2022). Suç korkusunun kavramsallaştırılma sürecinde bilişsel ve duygusal olmak üzere iki temel değerlendirme sürecinin hakim olduğu anlaşılmaktadır (Frustenberg, 1971; Ferraro ve LaGrange, 1987; Fattah ve Sacco, 1989; Hale, 1996; Chon ve Wilson, 2016; Bolger ve Bolger, 2019). Bilişsel değerlendirme algılanan suç mağduriyeti riski veya suç sorunlarıyla ilgili endişeleri içerirken, duygusal değerlendirme suçtan korkma veya endişeyle ilgili tepkileri ele almaktadır (Bolger ve Bolger, 2019). Dolayısıyla suç korkusu araştırmalarının gelişimi iki ayrı bağlam üzerinden ilerlemiştir. Bu düşünceden hareketle suç korkusu alanında yapılan araştırmalar algılanan risk ve duygusal korku ölçümleri arasında ayırım yaparak, Ulusal Suç Mağduriyeti Anketi'nden kaynaklı eleştirilere yanıt bulmayı hedeflemektedir (LaGrange vd., 1992; Rountree ve Land, 1996; Williams vd., 2000; Rader, 2004; Franklin vd., 2008).

Suç korkusunun suçla ilgili bir duygu durumu olması nedeniyle Erçülj ve Meško'ya (2022) göre kişinin suçun mağduru olması fark etmeksizin insanların davranışlarının değerlendirilmesi gerekmektedir. Bireyin suçlu davranışının olası sonuçlarına göre öznel hareket etmesi bağlamında suç korkusu araştırmalarında da davranışların incelenmesi gerektiği ifade edilmektedir (Erçülj ve Meško, 2022). Suç korkusu ile ilgili son yapılan araştırmalar ise algılanan riskin korkuyu önlediği ve korkuya neden olduğunu vurgulamaktadır. Bu yüzden mağduriyet korkusu teriminin suç korkusundan daha kesin olduğu belirtilmektedir (De Silva vd., 2021). Alan yazından elde edilen bilgiler suç korkusunun ölçülmesine yönelik birden fazla göstergeye itibar edilmesine rağmen araştırmalarda kullanılan göstergelerin geçerliliği üzerine yeterli bilginin sunulmadığını ifade etmektedir (Hart vd., 2022). Bu çerçevede suç korkusu kavramının açıklanmasına ve ölçülmesine yönelik yapılan araştırmaların önem düzeyleri keşfedilmiş değişkenler üzerinden gerçekleştirilmesi, ölçme sorunu kaynaklı problemlerin giderilmesi için önem taşımaktadır.

2. Suç Korkusunun Açıklanmasına İlişkin Kuramsal Bakış Açıları

Suç korkusu; Hale (1996) ile Farrall ve arkadaşlarına göre (2007) fiili suç mağduriyetinin aksine suçun mağduru olma korkusunu ifade ederken, Ferraro'ya göre (1995) duygusal bir tepkidir (Franc ve Susic, 2021). Suç korkusu modellerinin ise araştırma sistematiğine göre ele alındığı görülmektedir. Doran ve Burgess (2012) suç korkusunun modellenmesine yönelik yapmış oldukları araştırmalarda suç modelinin tanımına göre suç korkusu ölçümlerinin de değişebileceğini belirtmiştir. Suç korkusu kavramının bireysel, sosyal ve çevresel faktörlerden kaynaklı ortaya çıkabileceği tespiti kavrama ilişkin önerilen kuramsal perspektiflerin de değişkenlik göstermesini sağlamıştır. Alan yazında sosyolojik bağlamda sosyo-demografik değişkenlerin etkilerinin incelediği araştırmaların yanında suçla karşı savunmasız olarak değerlendirilen kadınlar, yaşlılar ve daha düşük sosyo-ekonomik statüye sahip dezavantajlı gruplara yönelik çalışmaların da yer aldığı, sosyal çevreyi toplumsal düzensizlik parametreleri bağlamında inceleyen araştırmaların önemli oranda yer edindiği görülmektedir (Podaná ve Krulichová, 2021).

Suç korkusuna yönelik duygusal durum olarak tanımlanan endişe ve kaygı durumunun kültürel ve sosyal belirleyicileri bağlamında; suç mağduriyet tezi (*victimization thesis*), düzensizlik, uyum ve toplumsal etki (*disorder, cohesion and collective efficacy*) tezi, bütünleşme (*integrated*) modeli ile birleşik (*unified*) değerlendirmelerin öne çıktığı anlaşılmaktadır (Farrall vd., 2009). Suç korkusu kavramının kuramsal çerçevesinin oluşturulmasında kullanılan yaklaşımın önemli ölçüde etkisinin olduğu anlaşılmaktadır. Franklin ve arkadaşlarına göre (2008) suç korkusu kavramının açıklanması teorik çerçevede iki kategori altında ele alınmaktadır. Birinci kategori korkuyu kolaylaştıran veya kişiyi rasyonel olarak daha fazla ya da daha az korkulu olmaya yönlendirecek faktörleri, ikinci kategori ise suç korkusunu engelleyen sosyal faktörleri ele almaktadır. Birinci kategori bağlamında değerlendirilebilecek modeller savunmasızlık ve düzensizlik yaklaşımları iken ikinci kategori bağlamında ele alınabilecek modeller ise sosyal bütünleşmeyi içeren sosyal bağlar (*social ties*), komşuluk uyumu (*neighborhood cohesion*), toplu etkinlik (*collective efficacy*) ve topluluk bağlılığıdır (*community attachment*). Bu çerçevede suç korkusunu anlamaya yönelik üç spesifik model savunmasızlık, düzensizlik ve sosyal bütünleşme modelleri olarak öne çıkmaktadır (Franklin vd., 2008).

Alan yazında suç korkusu kavramının açıklanmasına yönelik çok sayıda kuramsal bakış açısının ileri sürüldüğü görülmektedir (Hale, 1996; Ferraro, 1996; Franklin ve Franklin, 2009). Geleneksel teorilerin iki geniş kategoriye ayrıldığını belirten Franklin ve Franklin (2009) suç korkusunu kolaylaştıran ve engelleyen faktörler bağlamında söz konusu ayırımın öne çıktığını belirtmektedir. Literatürde belirtilen ayırım esas alınarak baskın olan üç yaklaşımın ise savunmasızlık, sosyal düzensizlik ve sosyal bütünleşme yaklaşımları olduğu ifade edilmektedir (Franklin ve Franklin, 2009). Söz konusu temellendirmenin diğer çalışmalarda da dikkate alındığı görülmektedir (Henson ve Reyns, 2015; Visser vd., 2013; Rader, 2017; Sanders, 2022).

Literatürde konuya yönelik yapılan diğer çalışmalar incelendiğinde suç korkusu kavramına yönelik kuramsal bakış açılarının incinebilirlik, mağduriyet, düzensizlik ve sosyal bütünleşme yaklaşımları üzerinden ele alındığı görülmektedir (Çoklar ve Solak, 2017). Dolu ve arkadaşlarına (2010) göre suç korkusuna ilişkin teorik yaklaşımlar bireysel düzeyde suç mağduriyeti ve savunmasızlık (zayıflık) perspektifi ile toplumsal düzeyde sosyal kontrol ve sosyal problem perspektifi olarak açıklanmıştır. Karakuş ve arkadaşları (2011) tarafından suç korkusu kavramına ilişkin modeller ise mağduriyet, düzensizlik ve topluluk kaygısı (*community concern*) modeli olarak ifade edilmiştir. Bu çalışma suç korkusu kavramının açıklanmasında literatürde ifade edilen ayırımı dikkate alarak ilgili kuramları savunmasızlık, sosyal düzensizlik ve sosyal bütünleşme yaklaşımları üzerinden incelemiştir.

2.1. Savunmasızlık Yaklaşımı

Savunmasızlık (*vulnerability*) perspektifi, suç mağduriyeti olasılığına bakılmaksızın fiziksel ya da sosyal dezavantaja sahip olduğu düşünülen bireylerin muhtemel suçlara karşı kendilerini savunmasız hissetmelerini ele almaktadır (Rader vd., 2012). Suç korkusu araştırmalarında kullanılan herhangi bir modelin bir miktar savunmasızlık yaklaşımı ile ilişkilendirilebileceği; kadınlar, yaşlılar ve yoksulların suçtan daha fazla korkmalarının beklenebileceği ileri sürülmüştür (Hale, 1996). Savunmasızlık yaklaşımı olası suçlara karşılık bireylerin fiili veya algılanan savunmasızlığından kaynaklı olarak suç korkusuna sahip olabileceği yönünde yapılan değerlendirmeleri içermektedir. Jackson ve Gouseti'ye (2014) göre algılanan risk ile suça karşı savunmasızlık arasında güçlü bir örtüşme bulunmaktadır.

Bu kapsamda bireysel düzeyde kuramsal çerçevenin geliştirilmesine yönelik ileri sürülen modellerden biri olarak değerlendirilen savunmasızlık yaklaşımı, suç korkusunun yaş aralıklarına veya diğer değişkenlere göre incelenmesini ele almaktadır (Ferraro ve LaGrange, 1992). Suç korkusuna yönelik gerçekleştirilen ilk çalışmalarda cinsiyet, suç yeri gibi değişkenler üzerinden öne çıkan analizler (Ennis, 1967; Biderman vd., 1967) yaş değişkenini göz ardı etmiş, devam eden yıllarda yapılan araştırmalar yaş değişkeni açısından gençleri suç korkusu araştırmalarında belirgin bir konuma taşımıştır (Chaade ve Ditton, 2003). Fiziksel savunmasızlığın ölçüsü olarak ele alınan yaş değişkeninin önem düzeylerinin araştırılması açısından San Francisco'ya ait kentsel alandaki üç farklı mahallede gerçekleştirilen karşılaştırmalı araştırma sonucunda fiziksel savunmasızlık ölçümlerinin bireyler arasındaki korku farklılıklarını tahmin etmede daha az önemli olduğu bulgulanmıştır (Maxfield, 1984).

Suç korkusu kavramını ampirik düzeyde ele alan araştırmalar sadece yaş değişkeni özelinde değil, aynı zamanda cinsiyet değişkeni üzerinden de incelemiştir. Savunmasızlık belirleyicilerinin daha yüksek korku seviyeleri ile ilişkili olup olmadığını araştıran Jackson (2009) cinsiyet değişkeni özelinde kadınların kendilerini fiziksel olarak daha az savunabileceklerini hissetmelerile daha düşük öz-yeterlilik algısına sahip olduklarını, erkeklerden daha sık endişe duyduklarını tespit etmiştir (Jackson, 2009). Suç korkusunun istikrarlı yordayıcıları arasında gösterilen cinsiyet, yaş ve yoksulluğun yanı sıra sağlık durumunun kötü olmasının da bireyde savunmasızlık hissine yol açabileceği tartışılmıştır (Cossman ve Rader, 2011).

Sosyo-ekonomik statü göstergeleriyle ilişkilendirilen bu yaklaşımda doğrudan mağduriyet açıklaması herhangi bir suçtan mağdur olan bireylerin suç korkusunu daha fazla yaşayacaklarını (Skogan ve Maxfield, 1981) ifade ederken, dolaylı mağduriyet açıklaması fiziksel ve sosyal açıdan kendilerini daha savunmasız ve kırılgan olarak algılayan yaşlılar, kadınlar, yoksullar ve etnik grupların suç korkusunun daha fazla olacağını (Taylor ve Hale, 1986; Covington ve Taylor, 1991) açıklamaktadır (Karakuş, 2013). Örneğin Wyant (2008) da alan yazındaki araştırmaları değerlendirdiği çalışmasında kendilerini en savunmasız olarak algılayanlar arasında kadınlar, yaşlılar ile etnik ve ırksal azınlıkları göstermiştir.

2.2. Sosyal Düzensizlik Yaklaşımı

Sosyal düzensizlik yaklaşımı suç korkusu ile algılanan fiziksel ve sosyal düzensizlik arasındaki ilişkinin incelenmesini temel almaktadır (Mcgarrell vd., 1997). Sosyal düzensizlik durumu yerleşim yerindeki sakinlerin korkmalarına ve mahallelerinden çekilmelerine neden olmakta aynı zamanda gayri resmi sosyal kontrolü azaltmaktadır (Gainey vd, 2011). Kentsel çevre tasarımı ile ilişkilendirilen sosyal düzensizlik yaklaşımı suç araştırmaları açısından da önemi ifade edilen ve ilk dönem araştırmaları arasında yer alan bir perspektiftir. Gainey ve arkadaşları (2011), Shaw ve McKay (1942) tarafından ileri sürülen ve Şikago Okulu çalışmalarından biri olarak belirtilen sosyal düzensizlik (*Social Disorganization Theory; Shaw ve McKay, 1942*) yaklaşımının önemine değinmektedir (Gainey vd., 2011). Sosyal düzensizlik (*Social Disorder*) yaklaşımı yerleşim yerinde gerçekleşen önemli suçların ötesinde sosyal, çevresel ve fiziksel şartlara göndermede bulunmaktadır. Ayrıca sosyal düzensizlik tanımlanması veya ölçülmesi zor, geniş ve anlaşılması karmaşık bir kavram olarak kabul edilmektedir (Perkins ve Taylor, 2002).

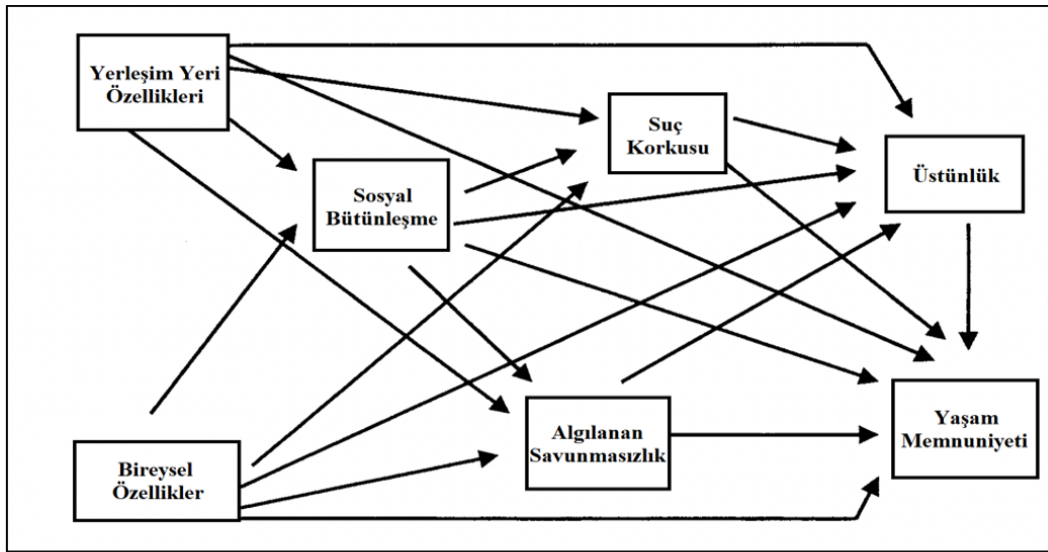
Sosyal Düzensizlik modeli olarak Shaw ve McKay'ın (1942) ileri sürdüğü kuramsal yaklaşımın yanında kırık camlar perspektifinden (*Broken Windows Perspective; Wilson ve Kelling, 1982*) de yararlanılmaktadır (Wilson ve Kelling, 1982; Alper ve Chappell, 2012). Kırık camlar teorisi kentsel düzensizliklerin sosyal sorunların daha fazla artmasına neden olduğunu ileri sürmekte, kanun uygulayıcı birimler ile toplumun geri kalanının el birliğiyle toplulukları sürdürülebilir biçimde hareket ettirmesinin önemine vurgu yapmaktadır (Wilson ve Kelling, 1982). Bireylerin yaşadıkları yerleşim yerlerindeki kumar, içki alışkanlığı, fuhuş, uyuşturucu satışı gibi davranışların ortaya çıkması sosyal düzensizliği içermektedir (Skogan, 1992). Bu bağlamda sosyal uyum, dezavantajlı koşullar ve suç seviyelerine ilişkin düzensizlik durumları suç korkusuyla ilişkilendirilmektedir. Yerleşim yerindeki topluluk sakinleri arasında sosyal uyum veya bağların artması ya da karşılıklı güvenin teşvik edilmesi suç korkusunun azalmasına katkı sağlarken, yerleşim yerindeki dezavantajlı koşullar ve işlenen suçlar topluluk üyeleri arasındaki uyumsuzluğu ve suç korkusunu arttırmaktadır (Scarborough vd., 2010).

2.3. Sosyal Bütünleşme Yaklaşımı

Yerleşim yerlerine bağlı bireysel tutumların sosyal bütünleşme derecelerine göre ele alınması düşüncesi, sosyal bütünleşme yaklaşımının temel varsayımıdır (Gibson vd., 2002). Bu yaklaşım mekân ile kurulan sosyal bağın altını çizmektedir. Ayrıca diğer yaklaşımlardan ayrı olarak suç korkusunu engelleyen faktörlere eğilmektedir. Sosyal bütünleşme kavramı ile topluluk üyeleri tarafından algılanan ve paylaşılan ahlâki değerlerin kapsamına ve yerleşim yerinde yaşayan insanlar arasındaki olumlu ağlara göndermede bulunmaktadır (Wikström ve Dolmén, 2001). Dolayısıyla bu bakış açısı suç korkusunun engellenmesi açısından olumlu işlevlerin tespit edilebilmesi için önem taşımaktadır.

Yerleşim yerinde yaşayan bireylerin sosyal sorunlara toplu bir biçimde cevap vermeleri durumunda suç korkusunun azalabileceğini savunan bu yaklaşım (Hale, 1996) diğer suç korkusu modellerinden ayrılmaktadır. Sosyal bütünleşme yaklaşımının suç korkusu araştırmalarında geçerliliğinin teyit edilmesi amacıyla yapılan çalışmalarda sosyal bütünleşmenin güçlü bir etkisine işaret edilmiştir (Lewis ve Salem, 1986; Markowitz vd., 2001; Gibson vd., 2002; Alper ve Chappell, 2012; Sargeant ve diğerleri, 2017; Carter ve Wolfe, 2021; Camacho-Doyle vd., 2021; Kuen vd., 2022).

Sosyal bütünleşme yaklaşımı açısından yerleşim yerindeki sakinlerin bildirdiği suç korkusu ve risk algısının sosyo-demografik tahmin edicilerin etkilerinden arındırılmış bir şekilde kişisel yatırım (*personal investment*), etki veya bağlılık (*affect or attachment*) ve sosyal uyum (*social cohesion*) ile ifade edilen yerleşim yeri entegrasyonundan ne düzeyde etkilendiği de araştırılmıştır (Kanan ve Pruitt, 2002). Bu bağlamda suç hakkında endişe, gece yalnız olma, yerleşim yeri güvenlik derecelendirmesi gibi değişkenler üzerinden algılanan yerleşim yeri koşulları ve mahalle entegrasyonu gibi değişken setlerinin önemi incelenmiş, suç korkusu ve algılanan mağduriyet riski üzerinde söz konusu değişkenlerin bir miktar etkisi olduğu kanıtlanmıştır. Sosyal bütünleşme ve toplu etkinliğin sosyal düzensizlik yaklaşımı ile olan bağlantısı değerlendirildiğinde yakınındaki yerleşim yerindeki suç oranlarının önemini değerlendirmenin suç korkusu araştırmalarına olan katkısı ele alınmıştır (Barton vd., 2017).

Kaynak: Adams ve Serpe, 2000:611

Şekil 1. Suç Korkusu ve Sosyal Bütünleşmeyi Etkileyen Faktörler

Adams ve Serpe (2000) suç korkusu araştırmalarında yerleşim yeri özelliklerinin suç faaliyetleri, şehircilik gibi değişkenlerden bireysel özelliklerin ise yaş, ırk, cinsiyet, yerel topluluğa yapılan yatırımlar ile güvenlik önlemleri gibi değişkenlerden etkilendiğini, bu faktörlerin algılanan savunmasızlığı ve suç korkusunu etkilediğini değerlendirmiş ve bahse konu modeli ileri sürmüştür (Adams ve Serpe, 2000). Şekil 1'de yer alan sosyal bütünleşme ve suç korkusu arasındaki ilişkiyi modelleyen gösterimde yerleşim yeri özellikleri ile bireysel özelliklerin sosyal bütünleşmeyi etkilediği, suç korkusunun ise sosyal bütünleşme üzerinde negatif düzeyde etkisi olduğu aktarılmıştır. Ayrıca suç korkusu kavramının açıklanmasında etkili olan diğer parametrelerin de birbirleriyle olan ilişkileri Şekil 1'de belirtilmiştir.

Sosyal bütünleşme faktörleri açısından yerleşim yerlerinde büyük farklılıklar olduğuna dair kanıtların test edilmesi amacıyla Kuen ve arkadaşları (2022) tarafından gerçekleştirilen araştırmada ise sosyal bütünleşme faktörlerinin suç korkusu üzerinde doğrudan etkileri olmadığı, ancak sokak düzeyindeki yoğun dezavantajlı koşullar ve düşük toplu etkinliklerin daha yüksek düzeyde olduğu yerleşim yerlerinde toplumsal düzensizlik veya suç yoluyla suç korkusunun dolaylı yoldan arttırılabileceği aktarılmıştır (Kuen

vd., 2022). Bu çerçevede incelenen çalışmaların sonuçları yerleşim yeri temelli suç korkusu araştırmaları için önem arz eden parametrelerin tespit edilmesi gerekliliğini ortaya çıkarmış ve araştırma çerçevesinin belirlenmesi için önemli bir çıktı sağlamıştır.

3. Türkiye’de Suç Korkusu Araştırmalarının Geçmişi

Suç korkusu konusunda yapılan çalışmalar Türkiye’de yeni olmamakla birlikte araştırmaların önemli bir kısmı mikro ölçekte (il bazında) ele alınmış ve gerçekleştirilmiştir. Karakuş (2013) tarafından İstanbul’da 60 farklı mahallede gerçekleştirilen araştırma sonucunda suç korkusunun sosyolojik belirleyicileri araştırılmıştır. Araştırma bulguları; suç korkusunun erkeklere kıyasla kadınlarda, yaşlılara oranla gençlerde, son beş yıl içerisinde herhangi bir suçtan dolayı mağdur olanlarda suç korkusunun daha yüksek olduğunu göstermiştir. Bireylerin sosyal sermayesi (güven, yardımlaşma, dayanışma) arttıkça suç korkusunun azaldığı, sosyal kontrolün (formel kontrol, informal kontrol) artması durumunda ise suç korkusunun da arttığı anlaşılmıştır. Bununla birlikte fiziki ve sosyal düzensizliğin artması durumunda suç korkusunun da arttığı bulgulanmıştır (Karakuş, 2013). Benzer şekilde fiziksel ve sosyal düzensizlik ile sosyal sermayenin suç korkusu üzerindeki etkilerinin incelendiği araştırmada fiziksel ve sosyal düzensizlik ile suç korkusu arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki; sosyal sermaye ile suç korkusu arasında ise negatif yönde ve anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir (Öztürk, 2016). Bireyin suç korkusunu araştıran çalışmalar dışında diğer bireyler için duyulan suç korkusuna yönelik çalışmalar da gerçekleştirilmiştir. Ünal-Reşitoğlu (2017) tarafından bu kapsamda Ankara’da yapılan araştırmada erkeklerin hem çocukları hem de eşleri için korktukları, kadınların ise daha çok çocukların mağdur olmasından korktukları tespit edilmiştir.

Şanlıurfa’da suç korkusunun araştırıldığı çalışmada suç korkusu açısından Şanlıurfa’nın güvenilir bir kent olmadığı, kadınların erkeklerden daha fazla suç korkusu yaşadıkları, meslek grupları ve doğum yerlerinin suç korkusunu etkilediği sonuçları elde edilmiştir (Karasu, 2017). Malatya ilinde yapılan araştırmada ise kadınların erkeklere göre daha fazla suç korkusu yaşadıkları, yaş, evlilik statüsü ve iş durumlarının etkisinin olmadığı, eğitim ve gelir düzeyleri arttıkça suç korkusunun azaldığı anlaşılmıştır (Uludağ, 2010). Aytaç ve arkadaşları (2015) tarafından Bursa’da kentteki ışıklandırma durumu, suç oranı, göç alma durumu, güvenlik, terk edilmiş bina bilgileri, demografik özellikler gibi değişkenlerin suç korkusu değişkeni üzerinde etkilerinin araştırıldığı çalışmada ışıklandırmanın yetersiz olması, göç alma, güvenlik ve terk edilmiş bina bilgilerinin suç korkusunun artış göstermesinde etkileri tespit edilirken, demografik değişkenlerin anlamlı bir etkisinin olmadığı ifade edilmiştir (Aytaç vd., 2015).

Kırklareli’nde yapılan bir başka araştırmada suç korkusu oluşturan yerleşim yerleri mahalle ölçeğinde çalışılmıştır (Gündoğdu ve Metintaş, 2022). Bu çalışmada kendilerini güvende hissetmeyen katılımcıların az geliri ve toplumsal ayrışma nedeniyle mekânsal dışlanmanın yaşandığı mahalleleri öne çıkardıkları tespit edilmiştir. Denizli’de kentsel dönüşüm projesi gerçekleştirilen yerleşim yerinde suç korkusundaki değişimin tespit edilebilmesi amacıyla yapılan araştırmada kentin ve mahallenin güvenli olduğu, yaşayanların komşularına güvendikleri, suç olgusunun, suç algısının ve suç korkusunun yok olmadığı, gece dışarı çıkmayı güvenli bulmadıkları gibi sonuçlar bulgulanmıştır (Savaş-Yavuzçehre, 2022).

İstanbul’da Kadıköy ilçesinde yapılan bir başka araştırmada bireylerin içerisinde buldukları mekânsal koşulları yorumlayarak algıya dayalı risk değerlendirmesi yaptıkları, karanlık ve ıssızlığın suç korkusunu arttırdığı ve katılımcıların çevrenin güvensizlik ve suç potansiyeli koşullarını değerlendirdikleri sonuçlarına ulaşılmıştır (Çolpan-Erkan ve Sevin, 2018). Mersin’de yaşam doyumunun suç korkusuyla ilişkisinin incelendiği araştırmada suç korkusu düzeyinin beklenilenin üzerinde olduğu, her iki değişkenin ilişkisinin olmadığı ve bireylerin malvarlığına karşı işlenen suçlardan korktukları belirlenmiştir (Öztürk ve Yıldız, 2017).

Yerel ölçekte suç korkusunun ölçülmesine yönelik gerçekleştirilen araştırmaların dışında dolandırıcılık, siber suçlar ve terör suçları gibi farklı suç türleri üzerinden suç korkusu araştırmalarının genişletildiği, kuramsal ve betimsel istatistikler yoluyla çalışmaların ele alındığı da tespit edilmiştir (Yurtsal, 2016; Yılmaz 2018; Yıldız ve Belen, 2018; Yavuz, 2019; Çalışkan, 2019; Gün-Çınğı, 2020). Suç korkusu araştırmalarında bireysel nedenleri ortaya çıkaran duygusal ve sosyo-ekonomik göstergelerin önemi mikro ölçekli araştırmalara yönelmeyi de zorunlu kılmaktadır. Dolayısıyla suç korkusu araştırmalarının il bazında yerleşim yerleri üzerinden genişletildiği tespit edilirken, mikro ölçekte yerleşim yerine özgü suç mağduriyet algısı ve risklerinin ne düzeyde değişkenlik gösterdiği ya da modellenmesine yönelik bakış açısının nasıl belirlenebileceği konusunun yeterli düzeyde araştırmalarda ele alınmadığı anlaşılmıştır. Suç korkusu ölçümlerinin yerleşim yerine bağlı özelliği, araştırmaların mikro ölçekte gerçekleştirilmesinin nedenleri arasında gösterilebilir.

Özetle, ulusal ölçekte gerçekleştirilen araştırmaların kuramsal bakış açılarının sayılıklarını ele aldığı, ampirik teste tâbi tutulduğu ve suç korkusuna yönelik yapısal kesiti belirli bir zaman dilimi üzerinden gözler önüne serdiği tespit edilmiştir. Bu nedenle suç korkusu araştırmalarının yerleşim yeri gerçekliğinden hareketle çözümlendiği görülmüştür. Dolayısıyla suç korkusunun yerleşim yerine ve araştırma sürecine bağlı gerçekliği çalışmaların en belirgin özelliği olarak ortaya çıkmaktadır. Suç korkusu araştırmalarının yerleşim yerinin ya da kuramsal bakış açısının etkisine bağlı olarak değişkenlik göstermesi, çalışmaların yerleşim yeri ve kesitsel özelliklerinin dışında genellenebilir sonuçlar üretmesi adına da önemli bir kısıttır. Bu nedenle suç korkusunun nasıl

ölçülmeye çalışıldığı metodolojik tartışmaların yanında pek çok kuramsal yaklaşımdan etkilenmiş ve araştırma sonuçlarını da belirlemiştir.

4. Veri ve Yöntem

Araştırma planının tasarım sürecinde mantıksal ve operasyonel açıdan çalışmanın metodolojisi inşa edilmiştir. Bu yönüyle çalışma, suç korkusu kavramının ölçülmesinde önem arz eden toplumsal parametrelerin belirlenmesini ve model tasarımı geliştirilmesini amaçladığından öncelikle metodolojik açıdan suç korkusu kavramının ölçülmesi problemi ele almıştır. Alan yazında konuya ilişkin temel bir uzlaşının bulunmadığı anlaşılmış, suç korkusu kavramının ölçeklendirilmesi amacıyla Türkiye özelinde araştırmanın amacına uygun bir şekilde toplumsal bir denklem geliştirilmiştir. Araştırma nicel araştırma yöntemi üzerine tasarlanmış, korelasyonel araştırma deseni esas alınarak suç korkusu kavramının sosyolojik belirleyicilerinin ve birlikte değişiminin bilimsel veriler esas alınarak tespit edilmesi ile önem düzeylerinin ortaya çıkarılması hedeflenmiştir. Böylelikle alan yazını dahilinde incelenen kuramsal çerçeveler göz önünde bulundurularak eklektik anlayışa dayalı olarak suç korkusu kavramının sosyolojik göstergeler üzerinden analiz edilmesi planlanmıştır.

Bu çerçevede mekânsal gerçekliğin önemi esas alınarak suç korkusu olgusunun toplumsal nedenleri üzerine bir tarama araştırması yapılmış ve araştırma stratejisi oluşturulmuştur. Suç korkusu olgusu ve sosyolojik belirleyicilerinin değişim düzeylerinin ortaya çıkarılması amaçlandığından sosyal bütünleşme teorisinden hareketle tümdengimsel bir akıl yürütme tekniği esas alınmıştır. Suç korkusu araştırmalarında sosyal bütünleşme yaklaşımına ilişkin öne çıkan temel görüş ise suç korkusuna ilişkin tutumların sosyal bütünleşme derecelerine göre ele alınmasıdır (Gibson vd., 2002). Bu bakımdan suç olarak tanımlanan fiillerin gerçekleşme olasılığı ya da mevcut durumuna ilişkin yerleşim yeri odaklı verilen kolektif tepkilerin anlamlandırılması ve modellenmesi sağlanmalıdır.

Yerleşim yerleri esas alınarak suç korkusu kavramının ölçülmesi ise sosyo-demografik tahmin edicilerin önem durumlarının belirlenmesinin dışında yerleşim yerine özgü toplumsal parametrelerin de keşfedilmesini ve önem düzeylerinin tespit edilmesini zorunlu kılmaktadır. Bu açıdan araştırma sistematiği göz önünde bulundurulduğunda sosyolojik bağlamda suç korkusuna ilişkin kolektif tepkiyi anlamlandırabilmek için araştırmalarda öne çıkan, gece yalnız gezerken kendini güvende hissetme oranları (TÜİK, 2023) incelenmiştir. Ancak söz konusu değişkenin belirleyiciliğine yönelik eleştiriler dikkate alınarak suç korkusu ölçümleri açısından kontrol değişkeni olarak suç ihbar oranlarının etkisi de değerlendirilmiş, çok değişkenli inşa sürecinin ardından suç korkusu kavramının modellenmesi yoluna gidilmiştir. Böyle bir gerekçelendirmenin sebebi ise yerleşim yerlerindeki suç korkusunun ölçülebilmesi ve sosyolojik bağlamda farklılıkların ortaya çıkarılabilmesi açısından kontrol değişkeni oluşturabilmek ve yerleşim yerlerini il bazında ölçeklendirebilmek amacıdır. Bu noktada suç korkusu açısından ihbar değişkeninin de olası suç tehdidine yönelik verilen reaksiyonu içermesinden dolayı model içerisinde yer verilen diğer değişkeni oluşturmuştur.

Adalet istatistikleri açısından ihbar dosyaları 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu 158'inci maddesi uyarınca yapılan şikâyetlerin, yasal düzenlemelerde suç olarak tanımlanmayan eylemlere ilişkin olması durumunu temsil etmektedir (<https://adlisicil.adalet.gov.tr/>). Dolayısıyla olası suçlara ilişkin verilen tepkiyi ölçeklendirebilmek açısından ihbar dosyaları yerleşim yeri özelinde önemli bir bilgi ve ipucu sunmaktadır. Buradan hareketle adalet istatistiklerine göre ihbar dosyaları suç olarak tanımlanmayan eylemlere ilişkin yapılan şikâyetleri ve bildirimleri raporlamaktadır. Ayrıca yerleşim yerlerinde gece yalnız gezerken kendini güvende hissetme oranları da araştırmalarda yaygın olarak kullanılan ve suç korkusunu modelleyen değişkenler arasında yer almaktadır. İhbar dosyalarının il bazında yerleşim yerlerine özgü değişim düzeyleri ile alan yazında sıklıkla ifade edilen yerleşim yerlerinde gece yalnız gezerken kendini güvende hissetme oranları araştırmanın bağımlı değişken setini oluşturmuştur. Böylelikle söz konusu değişkenler üzerinden suç korkusu olgusuna ilişkin sosyal bütünleşme derecelerinin önem durumları ve düzeyleri suç korkusu olgusu ölçeklendirilerek keşfedilmeye çalışılmıştır. Bu çerçevede Türkiye'de suç korkusu kavramına etki eden toplumsal parametrelerin anlamlılık düzeylerinin sosyal bütünleşme yaklaşımı çerçevesinde ele alınıp alınmayacağı anlaşılmaya çalışılmış ve söz konusu önerme (1) nolu açıklamada belirtilen değişken setleri üzerinden geliştirilen doğrusal kombinasyon modelleri aracılığıyla incelenmiştir.

$$Y_{i,k}, X_{i,j}; i = 1, 2, \dots, 33; j = 1, 2, \dots, 8; k = 1, 2 \quad (1)$$

Araştırma modelinde i indeksi il bazında yerleşim yerlerini, k indeksi ise bağımlı değişkenleri, j indeksi bağımsız değişkenleri ifade etmektedir. Suç korkusu modelinde sosyal bütünleşmeye ilişkin toplumsal parametrelerin belirlenmesi ve önem düzeylerinin ortaya çıkarılabilmesi amacıyla bağımsız değişken seti olarak (Adams ve Serpe, 2000; Kanan ve Pruitt, 2002) yaşam göstergeleri, memnuniyet düzeyleri ve göç hareketliliği istatistikleri dikkate alınmıştır.

$$U_1 = a_{11}X_1 + a_{12}X_2 + \dots + a_{1j}X_p \quad (2)$$

$$V_m = b_{m1}Y_1 + b_{m2}Y_2 + \dots + b_{mk}Y_k \quad (3)$$

U , V gibi (2) ve (3) nolu eşitlikteki değişken setlerinin doğrusal kombinasyonları geliştirilerek kanonik değişken çiftleri esas alınmış, ilgili eşitlikte korelasyonları maksimize eden doğrusal kombinasyonlar tespit edilmeye çalışılmıştır. Araştırma verilerinin analiz edildiği kanonik korelasyon analizi (KKA) Hotelling (1936) tarafından geliştirilmiş ve maksimum korelasyona sahip iki rasgele vektörün lineer projeksiyonlarını bulmak amacıyla yaygın olarak kullanılan standart bir istatistiksel teknik olarak kabul edilmiştir (Andrew vd., 2013).

$$cov(U_l; V_m) = \sum_{j=1}^p \sum_{k=1}^q a_{lj} b_{mk} cov(X_j, Y_k) \quad (4)$$

$$\rho_l^* = \frac{cov(U_l, V_l)}{\sqrt{var(U_l)var(V_l)}} \quad (5)$$

KKA çoklu doğrusal regresyon prosedürlerinin avantajları gibi iki değişken seti arasındaki ilişkinin ortaya çıkarılması amacıyla yararlı bir yaklaşım olduğu kabul edilmektedir, (4) ve (5) nolu eşitlikteki çözümlere üzerinden ise KKA uygulanmaktadır (<https://online.stat.psu.edu/statprogram/>). Bu çalışmada bağımlı değişkenler ile bağımsız değişkenler arasındaki değişimin önem düzeylerinin ortaya çıkarılabilmesi amacıyla KKA analizine başvurulmuştur. Değişkenlere ilişkin standardize etme işlemleri ve veriler MS Excel ortamında hazırlanmış, varsayımlar ve analizler ise IBM SPSS Statistics 28 programı ile yürütülmüştür. Böylelikle sosyal bütünleşme teorisine ilişkin ileri sürülen kuramsal yaklaşım ve sayıtları operasyonel açıdan araştırma kapsamında incelenmiştir.

4.1. Bağımlı Değişkenler

Araştırmada çok değişkenli bir yapı üzerinden suç korkusu kavramı ve suç korkusu kavramına etki eden toplumsal bileşenler modellenmeye çalışılmıştır. Bu çerçevede suç korkusu kavramını tanımlamak için ele alınan bağımlı değişkenlerin ilki Türkiye'deki yerleşim yerlerinin il bazında ihbar dosyası yoğunluğudur. Söz konusu veriler 2018 ve 2019 yıllarına ait Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü'nün resmî web sitesinde yer alan bilgilerin nüfus istatistiklerine göre düzenlenmesiyle elde edilmiştir. Yerleşim yeri olarak il bazında sunulan ihbar dosyaları ilgili kurum tarafından paylaşılan verilere göre Tablo 1'de düzenlenmiştir.

Tablo 1. İhbar Değişkenine İlişkin Kategoriler

Y1: İl Bazında İhbar Yoğunluğu			
S. No	Yoğunluk (on binde)	Yerleşim Sayısı	Yüzdeler Oran
1	6<y<16	10	30.30%
2	17<y<27	15	45.45%
3	28<y<38	4	12.12%
4	39<y<49	3	9.09%
5	50<y<58	1	3.03%
Toplam			100%

Tablo 1'de yerleşim yerlerindeki ihbar dosyalarının illere göre frekans düzeyleri belirlenmiştir. İlgili kurum tarafından paylaşılan 33 yerleşim yerinin ihbar yoğunlukları olasılık dağılımları üzerinden incelendiğinde on binde 50 ile on binde 58 arasında bir ilin yer aldığı, on binde 39 ile on binde 49 arasında ise 3 ilin yer aldığı görülmektedir. İhbar yoğunluğunun nüfusa göre en fazla olduğu iller Elazığ, Erzurum, Çorum ve Giresun'dur. İhbar yoğunluğunun nüfusa göre en az olduğu il ise İzmir'dir. Çalışmada yer verilen diğer bağımlı değişken ise gece yalnız yürürken kendini güvende hissetmeme oranıdır. Bu değişkene ilişkin veriler Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından 2015 yılında gerçekleştirilen araştırma sonuçlarına dayanmaktadır (<https://www.tuik.gov.tr/>). İl bazında gece yalnız yürürken güvende hissetmeme yoğunluğuna ilişkin frekans bilgileri ise Tablo 2'de paylaşılmıştır.

Tablo 2. İkinci Bağımlı Değişkene İlişkin Kategoriler

Y2: İl Bazında Gece Yalnız Yürürken Güvende Hissetmeme Yoğunluğu			
S. No	Yoğunluk (yüzde)	Yerleşim Sayısı	Yüzdelerik Oran
1	12<y<20	1	3.03%
2	21<y<29	7	21.21%
3	30<y<38	14	42.42%
4	39<y<47	5	15.15%
5	48<y<55	6	18.18%
Toplam			100%

Araştırma kapsamında diğer bağımlı değişkenle uyumlu olarak gece yalnız yürürken kendini güvende hissetmeme yoğunluğuna ilişkin frekans bilgileri otuz üç yerleşim yeri üzerinden sunulmuştur. İlgili kurum tarafından paylaşılan yerleşim yerlerinin dağılımları incelendiğinde otuz üç yerleşim yerinden yüzde 48 ile yüzde 55 arasında altı ilin, yüzde 39 ile yüzde 47 arasında ise beş ilin yer aldığı görülmektedir. Nüfusa göre en fazla güvende hissedilmeme oranlarının yoğun olduğu iller; İstanbul, Ankara, Mersin, Antalya ve Diyarbakır'dır. En az oranın olduğu il ise Afyonkarahisar'dır.

4.2. Bağımsız Değişkenler

Suç korkusunun sosyolojik nedenlerini belirlemek ve Türkiye ölçeğinde ilişkisel bir analiz üzerinden toplumsal parametrelerin önem düzeylerini keşfedilebilmek amacıyla gerçekleştirilen araştırmada incelenen bağımsız değişkenler Tablo 3'te sıralanmıştır. Çalışmada suç korkusunun toplumsal göstergeler üzerinden incelenmesi hedeflediğinden bağımsız değişkenlerin belirlenmesinde sosyal bütünleşme yaklaşımın (Kanan ve Pruitt, 2002) sayıltılarına göre değerlendirme yapılmıştır. Bu açıdan sosyal bütünleşme yaklaşımının önemi ele alındığında bireysel etkilerin çıkarıldığı bir denklemde kişisel yatırım, toplumsal bağlılık ve sosyal uyum gibi faktörlerin önem düzeyleri vurgulanmıştır. Ayrıca belirtilen boyutlar sosyal bütünleşme yaklaşımı açısından yerleşim yeri özelliklerine (Adams ve Serpe, 2000) de kavramsal açıdan açıklama sunmaktadır.

Tablo 3. Araştırmada Yer Verilen Bağımsız Değişkenler

S. No	Bağımsız Değişkenler	Veri Toplanma Tarihi
1	Sosyal İlişkilerden Memnuniyet	2015
2	Sosyal Hayatından Memnuniyet	2015
3	Kamu Asayiş Hizmetlerinden Memnuniyet	2015
4	Mutluluk Düzeyi	2015
5	İşinden Memnuniyet	2015
6	Göç Alma Düzeyi	2019
7	Göç Verme Düzeyi	2019
8	Yabancı Nüfus Düzeyi	2019

Kaynak: TÜİK, 2023

Sosyal bütünleşme yaklaşımına göre belirtilen faktörleri anlamlandırabilmek için Tablo 3'te yer verilen bağımsız değişkenler arasından mutluluk düzeyi ile işinden memnuniyet değişkenleri "*kişisel yatırım*" boyutunu, sosyal hayatından memnuniyet, sosyal ilişkilerden memnuniyet ve kamu asayiş hizmetlerinden memnuniyet değişkenleri "*toplumsal bağlılık*" faktörünü, göç alma, göç verme ve yabancı nüfus düzeyi ise "*sosyal uyum*" faktörünü açıklamak amacıyla modelde değerlendirilmiş ve incelenmiştir.

4.3. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmada ikincil veri analizi kullanıldığından ilk araştırmalarda elde edilen verilerin içeriğine bağlı kalınarak araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırma verileri demografik bilgilere göre düzenlenerek Türkiye'deki 33 yerleşim yerine ait bilgileri içermektedir. Yerleşim yeri olarak il düzeyinde bütün değişken setlerine yer verilememesinin nedeni kurumlar tarafından sunulan

verilerde bazı illerin diğer yerleşim yeri olarak gruplandırılmasından kaynaklanmaktadır. Dolayısıyla araştırma bütünlüğü açısından belirtilen sorunun çözümü için bağımlı ve bağımsız değişkenlerin değerleri yerleşim yerlerine göre yeniden gözden geçirilmiş ve eşbütünsellik sağlanmıştır. Demografik bağlamda verilerin toplandığı yıla ilişkin nüfus bilgileri ise TÜİK üzerinden temin edilerek veriler analize uygun hale getirilmiştir.

Çalışma kapsamında yerleşim yerlerine göre ihbar oranı, göç alma oranı, göç verme oranı ve yabancı nüfus oranı değişkenleri dışındaki diğer değişkenler 2015 yılına ait yaşam endeksi gösterge değerleri üzerinden araştırmanın içeriğine göre belirlenmiştir. İhbar oranları; adalet istatistiklerinin incelenmesi sonucu tespit edilmiştir. Göç alma oranı, göç verme oranı ve yabancı nüfus oranları ise demografik verilerinin incelenmesi sonucu tespit edilmiştir. Bu noktada belirlenen değişkenler üzerinden suç korkusu kavramının sosyolojik nedenlerinin belirlenmesi ile Türkiye ölçeğinde ilişkisel bir analizin gerçekleştirilmesi için önem arz eden parametrelerin belirlenmesi ve model tasarımı oluşturulma sürecine geçilmiş ve söz konusu model analiz edilmiştir.

5. Araştırmanın Bulguları

Araştırma suç korkusunun sosyolojik nedenlerini sosyal bütünleşme yaklaşımından hareketle çözümlenmeyi planlamaktadır. Bu amaçla Tablo 3'te yer verilen bağımsız değişkenler arasında öncelikle çoklu bağıntı problemi ele alınmıştır. *Ek-1*'de yer alan sonuçlara göre bağımsız değişkenler arasında yüksek düzeyde korelasyon tespit edilmiştir. Bağımsız değişkenler arasında yüksek düzeyli korelasyondan kaynaklı bağıntı probleminin çözümlenmesi amacıyla faktör analizi gerçekleştirilmiştir. Tablo 4'te yer verilen küresellik testi kapsamında (4) nolu eşitlikte ifade edilen korelasyon katsayı matrisinin birim matrise eşitliğini varsayan yokluk hipotezi (6) test edilmiştir.

$$H_0 : \rho = I \quad (6)$$

Tablo 4. Faktör Analizi (Temel Bileşenler Analizi) Uygulanabilirliğine İlişkin Analiz Sonucu

Kaiser-Meyer-Olkin Örnekleme Yeterlilik Ölçümü		0.651
Bartlett Küresellik Testi	Ki- kare Değeri	114.987
	Serbestlik Derecesi	28
	Belirleyici Değer	.001*

Not: $p < 0,05^{**}$

Küresellik testi sonucu belirleyici değer (*) araştırma öncesinde belirlenen birinci tip hata değerinden (**) küçük olması nedeniyle yokluk hipotezi reddedilmiştir. Başka bir anlatımla bağımsız değişkenler arasında korelasyon varlığı tespit edildiğinden çoklu bağıntı probleminin çözümü için faktör analizinin uygulanmasına karar verilmiştir. Bu bağlamda bağımsız değişkenlerin kendi aralarında homojen ve ilişki düzeyleri bulunmayan faktörlerin elde edilebilmesi için temel bileşenler analizi gerçekleştirilmiştir.

Tablo 3'te ifade edilen bağımsız değişkenlere faktör analizi uygulanması sonrasında toplam değişimin %77.72'sinin üç faktör tarafından açıklandığı anlaşılmıştır. Bu çerçevede Tablo 5'te sunulan kovaryans matrisi özdeğer bilgilerine göre üç faktörün toplam değişimi açıklamada yeterli olduğu tespit edilmiştir. Söz konusu faktörler arasında birinci faktör toplam değişimin %39.30'una, ikinci faktör %25.74'üne, üçüncü faktör ise %12.67'sine açıklama sunmuştur.

Tablo 5. Faktörlerin Bağımsız Değişkenlerin Değişimini Açıklamasına İlişkin Sonuçlar

Faktörler	Toplam	Varyans (%)	Kümülatif (%)
1.Faktör	3.14	39.30	39.30
2.Faktör	2.05	25.74	65.04
3.Faktör	1.01	12.67	77.72

Faktör sayısı belirleme işleminin ardından faktör yüklerine göre araştırmada değerlendirilecek bağımsız değişkenlere ilişkin faktör isimlendirilmesi aşamasına geçilmiştir. Bunun için bağımsız değişkenlerin hangi faktörler altında gruplandığı belirlenmiş,

aynı faktör altında toplanan bağımsız değişkenlerin ortak özelliklerine göre faktör isimlendirilme süreci tamamlanmıştır. Tablo 6’ta varimax döndürme işlemine göre faktör isimlendirme işleminin sonuçları sunulmuştur.

Birinci faktör altında gruplanan değişkenlerin sosyal ilişkilerden, sosyal hayattan, işinden ve kamu asayiş hizmetinden memnuniyet ile mutluluk düzeyi olduğu görülmektedir. Temel bileşenler analizi sonucunda birinci faktör altında yer alan değişkenlerin yaşam memnuniyetini betimleyen değişkenlerden oluştuğu anlaşılmıştır. Birinci faktörün yaşam memnuniyeti olarak isimlendirilmesinin temelinde yerleşim yeri özellikleri ve memnuniyeti dışında bireye özgü olarak değişebilen işinden memnuniyet ve mutluluk düzeyi gibi değişkenlerin yer alması gerçeği de bulunmaktadır. Kuramsal yaklaşımdan hareketle model öncesinde tanımlanan kişisel yatırım faktörünün toplumsal yaşama ilişkin memnuniyet içeren değişken setlerini de içermesinden dolayı yaşam memnuniyeti olarak ifade edilmesinin uygun olacağı değerlendirilmiştir.

İkinci faktör altında gruplanan değişkenler ise göç alma ve yabancı nüfus düzeyine ilişkindir. Dolayısıyla ikinci faktör altında gruplanan değişkenler yerleşim yerlerinin nüfus hareketliliğini tanımlamaktadır. Diğer faktör altında ise tek bir değişkenin yer aldığı görülmektedir. Göç verme değişkeninin diğer faktörlerle ilişkisiz ve oldukça belirgin bir şekilde üçüncü faktör altında ayrı bir yapı oluşturmasının nedeni göç verme sürecinin toplumsal yapıyı sürüklediği düzensizlik gerçeğidir. Bu faktörün isimlendirilmesinde ise yerleşim yerinden göç etme tanımı tercih edilmiştir. Bu çerçevede araştırma öncesinde planlanan toplumsal bağlılık faktörüne ilişkin değişken setlerinin yaşam memnuniyeti faktörü altında kümelendiği anlaşıırken, sosyal uyum faktörüne ilişkin değişken setlerinin ise iki ayrı yapı oluşturduğu tespit edilmiştir.

Tablo 6. Bağımsız Değişkenlere İlişkin Faktör Yükleri ve Faktörler

Bağımsız Değişkenler	Yaşam Memnuniyeti	Yerleşim Yeri Nüfus Hareketliliği	Yerleşim Yerinden Göç Etme
Mutluluk Düzeyi	0.89		
Sosyal İlişkilerden Memnuniyet	0.66		
Sosyal Hayatından Memnuniyet	0.88		
Kamu Asayiş Hizmetinden Memnuniyet	0.77		
İşinden Memnuniyet	0.62		
Göç Alma Düzeyi		0.86	
Göç Verme Düzeyi			0.93
Yabancı Nüfus Düzeyi		0.67	

Araştırma öncesinde sosyal bütünleşme yaklaşımının bakış açısından hareketle temellendirilen değişken seti korelasyonel bağıntı nedeniyle ayrı bir incelemeye tâbi tutulmak zorunda kalmıştır. Bu bağlamda sosyal bütünleşmeyi içeren kişisel yatırım ve toplumsal bağlılık gibi bazı faktörlerin temel bileşenler analizi sonucunda birinci faktör olarak tanımladığımız yaşam memnuniyeti faktörü altında birliktelik oluşturduğu anlaşılmıştır. Sosyal uyum faktörü altında yer verilen değişkenlerin ise ayrıldığı görülmüştür. Araştırmada yer verilen bağımsız değişken setinin faktör yüklerine göre yaşam memnuniyeti, yerleşim yeri nüfus hareketliliği ve yerleşim yerinden göç etme faktörleri altında gruplandıkları tespit edilmiştir.

Tablo 7. Değişken Setleri Arasındaki Korelasyon Düzeyleri

S. No	Değişkenler	1	2	3	4	5
1	İhbar Düzeyi	1				
2	Gece Yalnız Yürürken Güvende Hissetmeme	-0.28	1			
3	Yaşam Memnuniyeti	0.08	-0.78*	1		
4	Yerleşim Yeri Nüfus Hareketliliği	0.07	0.06	0	1	
5	Yerleşim Yerinden Göç Etme	-0.38*	0.41*	0	0	1

Not: p=*<0,05

Suç korkusunun sosyolojik belirleyicilerinin toplumsal göstergeler üzerinden açıklanması amacıyla belirlenen değişken setleri arasındaki ilişki düzeyi Tablo 7’de incelenmiştir. Araştırmada yer verilen değişkenler arasında ihbar düzeyi ile yerleşim yerinden

göç etme, yaşam memnuniyeti ile gece yalnız yürürken güvende hissetmeme ve yerleşim yerinden göç etme ile gece yalnız yürürken güvende hissetmeme değişkenleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Bağımsız değişkenler arasında çoklu bağıntı problemi çözüldüğü için kendi aralarında herhangi bir ilişki saptanmamıştır. Bağımsız değişkenler arasından yaşam memnuniyeti değişkeninin suç korkusu araştırmaları alan yazınında önemini vurgulanan gece yalnız yürürken güvende hissetmeme değişkeni ile yüksek düzeyde negatif bir ilişki gösterdiği anlaşılmıştır. Yaşam memnuniyetinin azalması ise suç korkusunun artış göstermesiyle ilişki göstermektedir. Bununla birlikte yerleşim yerinden göç etme değişkeni de benzer şekilde ihbar düzeyleri ve gece yalnız yürürken güvende hissetmeme değişkenleriyle ilişkilidir. Göç etme yoğunluğunun artış göstermesi ise ihbar oranlarını azaltırken güvende hissetmeme duygusunun ise artış göstermesiyle ilişkilidir. Bu çerçevede suç korkusu yaşam memnuniyeti ve yerleşim yerlerinden göç etme düzeylerinden etkilenmektedir.

Tablo 8. Kanonik Korelasyon Test Sonuçları

Model	Kanonik Korelasyon Katsayısı	Özdeğer	Wilks Lambda	F
1	0.89	3.72	0.19	12.07*
2	0.32	0.12	0.90	.

Not: p=*<0,05

Araştırmada değişken setleri arasındaki ilişki düzeylerinin ortaya çıkarılması amacıyla gerçekleştirilen kanonik korelasyon analizinde birinci model anlamlı bulunmuştur (p<0,05). Değişken setleri arasında kanonik korelasyon katsayısının 0,89 olduğu anlaşılmıştır. Bağımlı ve bağımsız değişken olarak belirlenen ve araştırmada yer verilen değişkenlerin anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Bunun yanında bağımlı ve bağımsız değişken setleri içerisinde değişkenlerin önem düzeylerinin anlaşılabilmesi amacıyla ilgili kombinasyonların kanonik yükleri incelenmiştir.

Tablo 9. Bağımlı Değişkenlerin Kanonik Yükleri

S. No	Bağımlı Değişkenler	1*	2
1	İhbar Düzeyi	-0.27	0.96
2	Gece Yalnız Yürürken Güvende Hissetmeme	1.00	-0.01

Not: Anlamlı model * ile gösterilmiştir.

Modelde bağımlı değişken seti içerisinde suç korkusu kavramının açıklanması açısından gece yalnız yürürken güvende hissetmeme değişkeni en yüksek etki düzeyine sahiptir. İhbar düzeyi değişkeni suç korkusu kavramının açıklanmasında negatif düzeyde bir etkiye sahip olup, önemli derecede bir ağırlığı bulunmamaktadır. Suç korkusu araştırmaları açısından alan yazında vurgulandığı gibi olası suç fiillerine karşı yaşanan duygu durumunun modellenmesinde söz konusu değişken önem arz etmektedir. Bu nedenle suç korkusu modellerinde gece yalnız yürürken güvende hissetmeme durumunu açıklayan değişken açıklama gücü yüksek bir değişken olarak analiz sonuçlarında da öne çıkmaktadır.

Tablo 10. Bağımsız Değişkenlerin Kanonik Yükleri

S. No	Bağımsız Değişkenler	1*	2
1	Yaşam Memnuniyeti	-0.88	-0.42
2	Yerleşim Yeri Nüfus Hareketliliği	0.07	0.28
3	Yerleşim Yerinden Göç Etme	0.46	-0.86

Not: Anlamlı model * ile gösterilmiştir.

Bağımsız değişken seti üzerinden belirlenen faktörler esas alınarak suç korkusunun açıklanmaya çalışıldığı modelde bağımsız değişkenler arasında yaşam memnuniyeti değişkeni en yüksek etki düzeyine sahiptir. Yaşam memnuniyeti değişkenini ise yerleşim yerinden göç etme değişkeni izlemektedir. Türkiye kentlerinde yaşam memnuniyeti ve yerleşim yerinden göç etme değişkenleri suç korkusu araştırmaları açısından belirgin bir öneme sahiptir. Böylelikle suç korkusu araştırmalarında mekânın belirtilen sosyolojik değişim ölçütlerine göre incelenmesi, risk düzeylerinin belirlenmesi ve risk düzeyleri üzerinden araştırmaların gerçekleştirilmesinin önemi ortaya çıkmaktadır.

Bu çerçevede suç korkusu araştırmalarının yaşam memnuniyeti ile göç etme düzeyleri açısından sosyolojik düzlemde derecelendirilmesi, öne çıkan mikro ölçekli yerleşim yerleri üzerinden genişletilmesi ya da alt yerleşim yerlerinin ilgili değişkenlere göre ölçeklendirilmesinin ardından araştırmaların tasarlanmasının önem arz ettiği anlaşılmıştır. Ayrıca yaşam memnuniyeti ve göç etme gerçekliği suç korkusu gibi toplumsal sorunların araştırılmasında doğrudan belirleyici görünümündedir. Yerleşim yeri temelli mikro ölçekli suç korkusu araştırmalarının ölçüm sorunlarının aşılması ve giderilmesinde söz konusu değişkenler hem bir belirleyici hem de bir çözüm aracı olarak öne çıkmaktadır.

Tartışma

Suç korkusu, olası suç mağduriyetini deneyimlemek yerine suçla ilgili birey(ler)in korku, kaygı ve endişeye ilişkin duygusal tepkilerinin anlamlandırılmasıdır. Suç korkusu, epistemolojik açıdan farklı yaklaşımlar üzerinden ele alınan ve pek çok yerleşim yeri baz alınarak ölçümleri genişletilen bir araştırma alanıdır. Bu bağlamda suç korkusu bireyin gerçeklik algısına bağlı olarak değişim gösterdiğinden araştırma alanları ve araştır(ıl)ma sonuçlarından önemli oranda etkilenmektedir. Alan yazında suç riski ve suç mağduriyeti üzerinden sürdürülen kavramsal tartışmalar suç korkusu ölçümleri açısından da metodolojik düzlemde belirleyici olmuştur. Suç korkusu kavramını etkileyen bireysel ya da içsel faktörlerin dışında sosyolojik göstergeler de suç korkusu ölçümlerinin temel bileşenleri arasında gösterilmiştir. Bu yönüyle suç korkusu bireysel değerlendirmelere bağlı olarak duygu durumlarını içermekle birlikte toplumsal gerçeklikten de önemli oranda etkilenmektedir.

Suç korkusunu engelleyici özellikteki toplumsal göstergelerin yerleşim yerleri üzerinden sosyal bütünleşme derecelerine göre incelenmesi düşüncesi sosyolojik bağlamı öne çıkarmıştır. Bu bağlamda söz konusu düşünceden hareketle çalışma kapsamında bireylerin suç olarak tanımlanan fiillere maruz kalma ihtimali ya da gerçekliğinden hareketle önem arz eden toplumsal parametrelerin keşfedilmesi ve önem düzeylerinin ortaya çıkarılması hedeflenmiştir. Araştırmada söz konusu sorunsalın çözümlenmesi amacıyla gerçekleştirilen kanonik korelasyon analizinde yaşam memnuniyeti ve yerleşim yerinden göç etme düzeylerine ilişkin değişkenlerin önem düzeyleri keşfedilmiştir.

Suç korkusunun, yerleşim yerlerinin özelliklerine göre bireyde algı düzeylerini şekillendiren yaşam memnuniyetinin değişimiyle önemli düzeyde ilişkili olduğu belirlenmiştir. Yaşam memnuniyetinin azaldığı yerlerde suç korkusunun arttığı bulgusu önemli bir sosyolojik tespit olarak öne çıkmıştır. Yaşam memnuniyeti, sadece yerleşim yerine özgü değerlendirmeleri içermeyip aynı zamanda sosyal gerçekliği inşa ederek sosyal sorunların kaynağında da önemli bir boyut elde etmektedir. Araştırmanın sonuçlarında mekânsal gerçekliği algılama ve suç korkusu gibi duygu durumlarının şekillenmesinde de önemli düzeyde belirleyici olduğu anlaşılmıştır. Alan yazından elde edilen bulgular da işlenen suçların yaşam memnuniyeti ile ilişkili olduğu ve yaşam memnuniyetini belirlediği sonucunu üretmiştir (Michalos ve Zumbo, 2000; Møller 2005; Powdthavee, 2005; Hanslmaier vd., 2016). Bu bağlamda suçtan kaynaklı olarak yaşam memnuniyetinin azalması durumunda suç korkusunun da artabileceği anlaşılmıştır.

Araştırma sonucunda elde edilen bir diğer bulgu ise yerleşim yerinden göç etme düzeyinin suç korkusuyla ilişki düzeyidir. Yerleşim yerlerinin verilen göçle birlikte düzensiz bir yapıya bürünmesi suç korkusu açısından önem teşkil etmektedir. Ancak burada elde edilen sonuca yönelik detaylı bir açıklamaya ihtiyaç duyulmuştur. Çalışmada bağımsız faktörler arasında yer alan yerleşim yeri nüfus hareketliliği suç korkusu üzerinde belirleyici bir konumda değildir. Yine de yerleşim yerlerinden göç verme düzeyinin artış göstermesi suç korkusunu arttırmaktadır. Göç verme düzeyi üzerinden gerçekleşen bu durum yerleşim yerlerinin sosyal bütünleşme düzeyini ilgilendirmektedir. Dolayısıyla modele dair değişken setleri arasındaki kombinasyon belirleyici olduğundan göç verme düzeyi suç korkusu araştırmaları açısından önem teşkil etmektedir.

Göç verme düzeyinin artış göstermesinin suç korkusu üzerine olan etkisi yerleşim yerlerindeki gayri resmi sosyal kontrol düzeylerinin azalması ve değişiminden de kaynaklı olabilir. Yerleşim yerlerinin göç vermesi sosyal bütünleşme derecesini zayıflatabileceği için suç korkusu oranlarının artış göstermesinde etkili olabilir. En azından araştırma bulguları bunların ipucunu bizlere göstermektedir. Alan yazında göç ile suç korkusu arasında yapılan araştırmalar göçmenlerin bulunduğu yerleşim yerindeki savunmasızlık durumlarına, göç süreçlerindeki pozisyonlarına ve göç geçmişine odaklanmıştır (Hunter vd., 2002). Taylor ve Covington (1993) beklenmedik düzeyde toplumsal yapıda görülen ekolojik değişimin yerleşim yerlerinin yaşanabilirliğini etkilediğini ifade etmiştir. Bu araştırmadan elde edilen sonuçlar ve araştırma sistematığı sosyal bütünleşmeyi etkileyen faktörlerin önem düzeylerini tespit etmiştir. Dolayısıyla demografik değişimden ziyade göç verme hareketliliği gayri resmi sosyal kontrol sürecini azaltabileceğinden suç korkusunun artış göstermesinde etkili olabileceği değerlendirilmektedir.

Sonuç

Suç korkusu kavramının sosyolojik belirleyicilerinin ve birlikte değişiminin önem derecelerinin keşfedildiği bu araştırmada yaşam memnuniyeti ve yerleşim yerinden göç etme değişkenlerinin önemi bulgulanmıştır. Belirtilen değişkenlerin mikro ölçekte değişim düzeylerine göre ilerleyen araştırmalarda ele alınması gerektiği değerlendirilmektedir. Söz konusu araştırma, alana yönelik ölçme sorunlarının üstesinden gelebilmek için sosyal bütünleşme düzeyini etkileyen ve alan yazında engelleyici bir özellik olarak sunulan değişkenlerin risk düzeylerine göre incelenmesini ve önem durumlarının ortaya çıkarılması gerçekliğini ele almıştır.

Bu çerçevede yerleşim yerleri özelinde yapılacak araştırmaların planlama ve tasarım süreçleri söz konusu değişkenlerin risk düzeylerine göre alt yerleşim yerlerini yapılandırma yoluna gitmelidir. Daha açık bir anlatımla, suç korkusu ölçümleri yerleşim yerlerinin özelliklerinden etkilenmesi nedeniyle yerel düzeyde önem teşkil eden bahse konu parametrelerin yerleşim yerlerine göre görünümü ve alt yerleşim yerlerine göre dağılımı keşfedilmeli, daha sonra araştırmalarda suç korkusuyla ilişkili bireysel ve duygusal faktörlerin etkileri ortaya çıkarılmalıdır. Bu açıdan söz konusu araştırma kurumsal veriler yordamıyla bu tespitin ipuçlarına dair parametre tespit sürecini ve önem durumlarına yönelik bir çerçeveyi gözden geçirmiştir. Yaşam memnuniyeti ve yerleşim yerlerinden göç etme değişkenlerinin yerleşim yerlerine özgü olarak dağılımı ölçüklendirildikten ve belirlendikten sonra suç korkusu düzeylerinin duygusal ve davranışsal düzlemde ölçülmesi araştırmalara yeni bir bakış açısı kazandıracaktır. Ayrıca suç korkusu ölçümlerinin metodolojisinden kaynaklı eleştirilerin aşılmasında da önemli bir başlangıç ve bakış açısını da inşa edecektir.

Bu doğrultuda tümdengelsel bir akıl yürütme tekniğiyle Türkiye özelinde gerçekleştirilen araştırma mikro ölçekteki yerleşim yerleri için önemli bir bakış açısı sunmaktadır. Suç korkusu araştırmalarında yerleşim yerlerinin yaşam memnuniyeti ve göç etme düzeylerine göre değerlendirilmesi ilerleyen araştırmalar için isabetli bulgular elde edilmesine katkı sağlayabilir. Yerleşim yerlerinin mikro ölçekte anılan değişkenler uyarınca modellenmesinin suç korkusu ölçümleri için karşılaştırılabilir sonuçlar elde edilmesi açısından da önem teşkil edeceği düşünülmelidir. Bu çerçevede araştırma sonuçlarına göre belirtilen değişkenler üzerinden anlamlı sonuçlar elde edildiği takdirde suç korkusu kavramının ölçülmesi, mikro yerleşim yerleri esas alınarak suç korkusu araştırmalarının genişletilmesi ve karşılaştırmalı sonuçlar elde edilmesi sonrasında üretilen sonuçların etkilerinin değerlendirilmesi bakımından bizlere önemli çıktılar sağlayabilir.

Etik Komite Onayı: Çalışma için etik kurul onayı gerekmemektedir.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız

Çıkar Çatışması: Yazar çıkar çatışması bildirmemiştir.

Finansal Destek: Yazar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Ethics Committee Approval: Ethics committee approval is not required for the study.

Peer-review: Externally peer-reviewed

Conflict of Interest: The author have no conflict of interest to declare.

Grant Support: The author declared that this study has received no financial support.

KAYNAKLAR / REFERENCES

- Adams, R. E., & Serpe, R. T. (2000). Social integration, fear of crime, and life satisfaction. *Sociological perspectives*, 43(4), 605-629.
- Alper, M., & Chappell, A. T. (2012). Untangling fear of crime: A multi-theoretical approach to examining the causes of crime-specific fear. *Sociological Spectrum*, 32(4), 346-363.
- Andrew, G., Arora, R., Bilmes, J., & Livescu, K. (2013, May). *Deep canonical correlation analysis*. Proceedings of the 30th International Conference on Machine Learning, PMLR.
- Aytaç, S., Derdiman, R., Baştürk, Ş., & Bilir, B. Ö. (2015). Kent Güvenliği Olarak Suç Korkusu: Bursa Örneği. *Mühendislik Bilimleri ve Tasarım Dergisi*, 3(3), 259-267.
- Bachman, R., Randolph, A., & Brown, B. L. (2011). Predicting perceptions of fear at school and going to and from school for African American and White students: The effects of school security measures. *Youth & Society*, 43(2), 705-726.
- Barton, M. S., Weil, F., Jackson, M., & Hickey, D. A. (2017). An Investigation of the Influence of the Spatial Distribution of Neighborhood Violent Crime on Fear of Crime. *Crime & Delinquency*, 63(13), 1757-1776.
- Bernard, Y. (1992). North American and European research on fear of crime. *Applied Psychology: An International Review*, 41(1), 65-75.
- Biderman, A., Johnson, L., McIntyre, J. and Weir, A. (1967), Report on a Pilot Study District of Columbia on Victimization and Attitudes toward Law Enforcement, President's Commission on Law Enforcement and Administration of Justice. Field Surveys I. Washington DC: US Government Printing Office.
- Bolger, M. A., & Bolger, P. C. (2019). Predicting fear of crime: Results from a community survey of a small city. *American journal of criminal justice*, 44(2), 334-351.
- Bowles, R., Garcia Reyes, M., & Garoupa, N. (2009). Crime reporting decisions and the costs of crime. *European journal on criminal policy and research*, 15(4), 365-377.
- Bowling, B. (1993). Racial harassment and the process of victimization: conceptual and methodological implications for the local crime survey. *The British journal of criminology*, 33(2), 231-250.
- Bureau of Justice Statistics (2023, December 16). National Crime Victimization Survey (NCVS). Retrieved from <https://bjs.ojp.gov/data-collection/ncvs#0-0>.
- Camacho Doyle, M., Gerell, M., & Andershed, H. (2021). Perceived Unsafety and Fear of Crime: The Role of Violent and Property Crime, Neighborhood Characteristics, and Prior Perceived Unsafety and Fear of Crime. *Deviant behavior*, 1-19.

- Canonical Correlation Analysis. (2023, 6 Ocak), Recieved from: <https://online.stat.psu.edu/statprogram/>
- Carter, T. M., & Wolfe, S. E. (2021). Explaining the relationship between neighborhood disorder and crime fear: The perceptual role of neighbors and the police. *Journal of criminal justice*, 77. <https://doi.org/10.1016/j.jcrimjus.2021.101867>
- Chadee, D., & Ditton, J. (2003). Are Older People Most Afraid Of Crime? Revisiting Ferraro and LaGrange in Trinidad. *The British Journal of Criminology*, 43(2), 417-433.
- Chadee, D., Ng Ying, N. K., Chadee, M., & Heath, L. (2019). Fear of crime: the influence of general fear, risk, and time perspective. *Journal of interpersonal violence*, 34(6), 1224-1246.
- Cossmann, J. S., & Rader, N. E. (2011). Fear of crime and personal vulnerability: Examining self-reported health. *Sociological Spectrum*, 31(2), 141-162.
- Covington, J., & Taylor, R. B. (1991). Fear of crime in urban residential neighborhoods: Implications of between-and within-neighborhood sources for current models. *Sociological Quarterly*, 32, 231-249.
- Çalışkan, M. (2019). Suç Korkusu Kullanılarak, Telefon Aracılığıyla Gerçekleştirilen Dolandırıcılık Vakaları (2017-2018) "İstanbul Örneği". *Medeniyet Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 29-42.
- Çoklar, I., & Solak, N. (2017). Suç korkusu: Tanım, ölçüm ve belirleyiciler. *Nesne Psikoloji Dergisi*, 5(10), 310-328.
- De Silva, B., Dharmasiri, K.S., Buddhadasa, M.P.A.A., & Ranaweera, K.G.N.U. (2021). An Overview of Fear of Crime and Its Criminological Significance. *GNOSI: An Interdisciplinary Journal of Human Theory and Praxis*, 4(3), 101-125.
- Dolliver, M. J., Kenney, J. L., Reid, L. W., & Prohaska, A. (2018). Examining the relationship between media consumption, fear of crime, and support for controversial criminal justice policies using a nationally representative sample. *Journal of Contemporary Criminal Justice*, 34(4), 399-420.
- Dolu, O., Uludağ, Ş., & Doğutaş, C. (2010). Suç Korkusu: Nedenleri, Sonuçları ve Güvenlik Politikaları İlişkisi. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 65(1), 57-81.
- Doran, B. J., & Burgess, M. B. (2011). *Putting fear of crime on the map: Investigating perceptions of crime using geographic information systems*. Springer Science & Business Media.
- Doran, B. J., & Burgess, M. B. (2011). *Putting fear of crime on the map: Investigating perceptions of crime using geographic information systems*. London: Springer Science & Business Media.
- Doran, B. J., & Burgess, M. B. (2012). Putting Fear of Crime on the Map Investigating Perceptions of Crime Using Geographic Information Systems, Erişim Adresi: <https://link.springer.com/content/pdf/10.1007/978-1-4419-5647-7.pdf?pdf=button>
- Ennis, P. (1967), *Criminal Victimization in the United States: A Report of a National President's Commission on Law Enforcement and Administration of Justice*. Field Surveys II. Wash DC: US Government Printing Office.
- Erčulj, V., & Meško, G. (2022). Fear of Crime–Measurement of Fear of Ordinary Crimes and Fear of Crimes in Cyberspace1. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo/Ljubljana*, 73(4), 308-318.
- Erkan, N. Ç., & Sevin, B. (2018). Suç Korkusu Konusunda Bir İnceleme: Kadıköy Örneği. *Planlama Dergisi*, 28(3), 315-327.
- Etopio, A. L., & Berthelot, E. R. (2022). Defining and Measuring Fear of Crime: A New Validated Scale Created from Emotion Theory, Qualitative Interviews, and Factor Analyses. *Criminology, Criminal Justice, Law & Society*, 23(1), 46-67.
- Farrall, S. D., Jackson, J., & Gray, E. (2009). *Social order and the fear of crime in contemporary times*. New York: Oxford University Press.
- Farrall, S., & Gadd, D. (2004). Research note: The frequency of the fear of crime. *British Journal of Criminology*, 44(1), 127-132.
- Farrall, S., Bannister, J., Ditton, J., & Gilchrist, E. (1997). Questioning the measurement of the 'fear of crime': Findings from a major methodological study. *The British Journal of Criminology*, 37(4), 658-679.
- Fattah B. W., Pfeiffer, C., & Wetzels, P. (1993). *Fear of crime and criminal victimization*. Stuttgart: Enke.
- Fattah, E. A., & Sacco, V. F. (1989). *Crime and victimization of the elderly*. New York: Springer-Verlag.
- Ferguson, K. M., & Mindel, C. H. (2007). Modeling fear of crime in Dallas neighborhoods: A test of social capital theory. *Crime & Delinquency*, 53(2), 322-349.
- Ferraro, K. F. (1995). *Fear of crime: Interpreting victimization risk*. State University of New York.
- Ferraro, K. F., & LaGrange, R. L. (1992). Are older people most afraid of crime? Reconsidering age differences in fear of victimization. *Journal of gerontology*, 47(5), 233-244.
- Fisher, B. S., & Nasar, J. L. (1992). Fear of crime in relation to three exterior site features: Prospect, refuge, and escape. *Environment and Behavior*, 24(1), 35-65.
- Franc, R., & Susic, I. (2021). *Fear of Crime*. (Ed: Alex Michalos), In Encyclopedia of Quality of Life and Well-Being Research (pp. 1-7). Cham: Springer International Publishing.
- Franklin, C. A., & Franklin, T. W. (2009). Predicting fear of crime: Considering differences across gender. *Feminist Criminology*, 4(1), 83-106.
- Franklin, T., Franklin, C., & Fearn, N. (2008). A multilevel analysis of the vulnerability, disorder, and social integration models of fear of crime. *Social Justice Research*, 21, 204-227.
- Furstenberg, F. F. (1971). Public reaction to crime in the streets. *The American Scholar*, 4(4), 601-610.
- Furstenberg, F. F. (2017). Public reaction to crime in the streets. (Ed: Jason Ditton), Stephen Farrall, *In the Fear of Crime* (pp. 3-12). Routledge.
- Gabriel, U., & Greve, W. (2003). The psychology of fear of crime. Conceptual and methodological perspectives. *British journal of criminology*, 43(3), 600-614.

- Gainey, R., Alper, M., & Chappell, A. T. (2011). Fear of crime revisited: Examining the direct and indirect effects of disorder, risk perception, and social capital. *American Journal of Criminal Justice*, 36(2), 120-137.
- Garofalo, J. (1979). Victimization and the fear of crime. *Journal of research in crime and delinquency*, 16(1), 80-97.
- Garofalo, J. (1981). The fear of crime: causes and consequences. *Journal of Criminal Law and Criminology*, 72(2), 839-857.
- Garofalo, J. (1981). The fear of crime: Causes and consequences. *The Journal of Criminal Law & Criminology*, 72(2), 839-857.
- Gibson, C. L., Zhao, J., Lovrich, N. P., & Gaffney, M. J. (2002). Social integration, individual perceptions of collective efficacy, and fear of crime in three cities. *Justice quarterly*, 19(3), 537-564.
- Grabosky, P. N. (1995). Fear of crime, and fear reduction strategies. *Current issues in criminal justice*, 7(1), 7-19.
- Gray, E., Jackson, J., & Farrall, S. (2008). Reassessing the fear of crime. *European journal of criminology*, 5(3), 363-380.
- Gün-Çinği, T. (2020). Korku Mekanları: Terör Korkusunun Mekânsal Boyutu ve Kaçınma Davranışı. *Sosyoloji Araştırmaları Dergisi*, 23(1), 1-33.
- Gündoğdu, H. M., & Metintaş, F. (2022). Kırklareli Merkezde Kadın ve Suç Korkusu Üzerine Bir Araştırma. *Kırklareli Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Dergisi*, 1(1), 1-17.
- Hale, C. (1996). Fear of crime: A review of the literature. *International review of Victimology*, 4(2), 79-150.
- Hanslmaier, M., Kemme, S., & Baier, D. (2016). *Victimisation, fear of crime and life satisfaction*. (Ed: Dirk Baier, Christian Pfeiffer), In Representative studies on victimisation (pp. 251-284), Nomos Verlagsgesellschaft mbH.
- Hart, T. C., Chataway, M., & Mellberg, J. (2022). Measuring fear of crime during the past 25 years: A systematic quantitative literature review. *Journal of Criminal Justice*, 82, Recieved from <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0047235222001088>
- Henson, B., & Reyns, B. W. (2015). The only thing we have to fear is fear itself. . . and crime: The current state of the fear of crime literature and where it should go next. *Sociology Compass*, 9(2), 91-103.
- Hough M. (1995). *Anxiety about crime: Findings from the 1994 British Crime Survey (Home Office Research Study 147)*. London, England: Home Office.
- Hunter, L. M., Krannich, R. S., & Smith, M. D. (2002). Rural migration, rapid growth, and fear of crime. *Rural Sociology*, 67(1), 71-89.
- Innes, M. (2015). 'Place-ing' fear of crime. *Legal and Criminological Psychology*, 20(2), 215-217.
- Jackson, J. (2005). Validating new measures of the fear of crime. *International journal of social research methodology*, 8(4), 297-315.
- Jackson, J. (2009). A psychological perspective on vulnerability in the fear of crime. *Psychology, Crime & Law*, 15(4), 365-390.
- Jackson, J. & Gouseti, I. (2014). Fear of Crime. Recieved from: https://www.researchgate.net/publication/291775791_Fear_of_Crime
- Jackson, J., & Gouseti, I. (2016). Threatened by violence: Affective and cognitive reactions to violent victimization. *Journal of interpersonal violence*, 31(18), 2987-3016.
- Juan, C. S., Vozmediano, L., & Vergara, A. I. (2010). Self-protective behaviour against crime in urban settings: Diagnosis through surveys and Geographic Information Systems. *Psychology*, 1(2), 253-262.
- Kanan, J. W., & Pruitt, M. V. (2002). Modeling fear of crime and perceived victimization risk: The (in) significance of neighborhood integration. *Sociological inquiry*, 72(4), 527-548.
- Karakus, O., McGarrell, E. F., & Basibuyuk, O. (2010). Fear of crime among citizens of Turkey. *Journal of criminal justice*, 38(2), 174-184.
- Karakuş, Ö. (2013). Suç Korkusunun Sosyolojik Belirleyenleri: Sosyal Sermaye mi? Sosyal Kontrol mü?. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(1), 1-19.
- Karasu, M. A. (2017). Kentsel Mekânda Suç Korkusu-Şanlıurfa Örneği. *Sosyoloji Araştırmaları Dergisi*, 20(1), 41-76.
- Krulichová, E. (2019). The relationship between fear of crime and risk perception across Europe. *Criminology & Criminal Justice*, 19(2), 197-214.
- Krulichová, E., & Podaná, Z. (2019). Adolescent fear of crime: Testing Ferraro's risk interpretation model. *European journal of criminology*, 16(6), 746-766.
- Kuen, K., Weisburd, D., White, C., & Hinkle, J. C. (2022). Examining impacts of street characteristics on residents' fear of crime: Evidence from a longitudinal study of crime hot spots. *Journal of Criminal Justice*, (82), 101984.
- LaGrange, R. L., Ferraro, K. F., & Supancic, M. (1992). Perceived risk and fear of crime: Role of social and physical incivilities. *Journal of research in crime and delinquency*, 29(3), 311-334.
- Lagrange, S. L., & Ferraro, K. F. (1987). The Measurement of fear of crime. *Sociological Inquiry*, 57(1), 70-97.
- Lewis, D. A., & Salem, G. W. (2017). *Fear of crime: Incivility and the production of a social problem*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203792032>
- Lotz, R. (1979). Public anxiety about crime. *Pacific Sociological Review*, 22(2), 241-254.
- Markowitz, F. E., Bellair, P. E., Liska, A. E., & Liu, J. (2001). Extending social disorganization theory: Modeling the relationships between cohesion, disorder, and fear. *Criminology*, 39(2), 293-319.
- Maxfield, M. G. (1984). The limits of vulnerability in explaining fear of crime: A comparative neighborhood analysis. *Journal of research in Crime and Delinquency*, 21(3), 233-250.
- McGarrell, E. F., Giacomazzi, A. L., & Thurman, Q. C. (1997). Neighborhood disorder, integration, and the fear of crime. *Justice Quarterly*, 14(3), 479-500.
- Michalos, A.C, Zumbo, B.D. (2000). Criminal Victimization and the Quality of Life. *Social Indicators Research*, (50), 245-295.

- Møller, V. (2005). Resilient or Resigned? Criminal Victimization and Quality of Life in South Africa. *Social Indicators Research*, (72), 263-317.
- Nasar, J. L., & Jones, K. M. (1997). Landscapes of fear and stress. *Environment and behavior*, 29(3), 291-323.
- Office for National Statistics (2023, December 16). Crime Survey for England & Wales. Reiceved from <https://www.crimesurvey.co.uk/en/index.html>.
- Öztürk, M. (2016). Düzensizlik ve Toplumsal Kaygı Teorileri Bağlamında Suç Korkusu: Mersin Örneği. *Cumhuriyet Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 40(1), 281-291.
- Öztürk, M., & Yıldız, M. (2017). Yaşam Doyumu ve Suç Korkusu Arasındaki İlişki (Mersin Örneği). *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(1), 1-30.
- Pain, R. (2000). Place, social relations and the fear of crime: a review. *Progress in human geography*, 24(3), 365-387.
- Perkins, D. D., & Taylor, R. B. (2002). *Ecological assessments of community disorder: Their relationship to fear of crime and theoretical implications*. In *Ecological research to promote social change* (pp. 127-170). Boston, MA: Springer.
- Podaná, Z., & Krulichová, E. (2021). Victimization experience does matter: Testing the effect of different types of victimization on fear of crime among adolescents. *European Journal of Criminology*, 14773708211053829.
- Powdthavee, N. (2005). Unhappiness and Crime: Evidence from South Africa. *Economica*, 72, 531-547.
- Prieto Curiel, R., & Bishop, S. R. (2018). Fear of crime: the impact of different distributions of victimisation. *Palgrave Communications*, 4(1), 1-8.
- Quann N., Hung K. (2002). *Victimization experience and the fear of crime. A cross-national study*. In Nieuwbeerta P. (Ed.), *Crime victimization in comparative perspective. Results from the International Crime Victims Survey, 1989-2000* (pp. 301-316). The Hague, The Netherlands: Netherlands Institute for the Study of Crime and Law Enforcement.
- Rader, N. (2017). *Fear of crime*. Henry N. Pontell (Ed.). In *Oxford research encyclopedia of criminology and criminal justice*. Oxford: Oxford University Press.
- Rader, N. E. (2004). The threat of victimization: A theoretical reconceptualization of fear of crime. *Sociological Spectrum*, 24(6), 689-704.
- Rader, N. E., Cossman, J. S., & Porter, J. R. (2012). Fear of crime and vulnerability: Using a national sample of Americans to examine two competing paradigms. *Journal of Criminal Justice*, 40(2), 134-141.
- Raymond, P. (2017). Decisions to participate in and desist from four types of common delinquency: Deterrence and the rational choice perspective. In *The termination of criminal careers* (pp. 331-334). Routledge.
- Rountree, P. W. (1998). A reexamination of the crime-fear linkage. *Journal of research in crime and delinquency*, 35(3), 341-372.
- Rountree, P. W., & Land, K. C. (1996). Perceived risk versus fear of crime: Empirical evidence of conceptually distinct reactions in survey data. *Social forces*, 74(4), 1353-1376.
- Sanders, M. P. (2022). An augmented counseling approach on fear of crime and self-efficacy in older adults (Order No. 29685601). Available from ProQuest Dissertations & Theses Global. (2720472663). Reiceved from <https://www.proquest.com/dissertations-theses/augmented-counseling-approach-on-fear-crime-self/docview/2720472663/se-2>
- Sargeant, E., Liu, Y., St John, N., Fong Hong, N., Huu, T., Chen, J., & Mazerolle, L. (2017). Social capital and fear of crime in Brisbane. *Journal of Sociology*, 53(3), 637-652.
- Savaş-Yavuzçehre, P. (2022). Kentsel Dönüşüm Uygulaması Sonrası Suç Korkusu Üzerine Bir Değerlendirme: Denizli Aktepe Mahallesi Örneği. *Pamukkale Avrasya Sosyoekonomik Araştırmalar Dergisi*, 9(1), 1-17.
- Scarborough, B. K., Like-Haislip, T. Z., Novak, K. J., Lucas, W. L., & Alarid, L. F. (2010). Assessing the relationship between individual characteristics, neighborhood context, and fear of crime. *Journal of criminal justice*, 38(4), 819-826.
- Shaw C, McKay H. (1942). *Juvenile delinquency and urban areas*. Chicago: University of Chicago Press.
- Singer, A. J., Chouhy, C., Lehmann, P. S., Walzak, J. N., Gertz, M., & Biglin, S. (2019). Victimization, fear of crime, and trust in criminal justice institutions: A cross-national analysis. *Crime & Delinquency*, 65(6), 822-844.
- Skogan, W. G. (1981). *Issues in the Measurement of Victimization* (Vol. 74682). US Department of Justice, Bureau of Justice Statistics.
- Skogan, W. G. (1984). Reporting crimes to the police: The status of world research. *Journal of research in crime and delinquency*, 21(2), 113-137.
- Skogan, W. G. (1992). *Disorder and decline: Crime and the spiral of decay in American neighborhoods*. Berkeley and Los Angeles: University of California Press.
- Smith, L. N., & Hill, G. D. (1991). Victimization and fear of crime. *Criminal justice and behavior*, 18(2), 217-239.
- Smith, S. J. (1987). Fear of crime: beyond a geography of deviance. *Progress in Human Geography*, 11(1), 1-23.
- Solymosi, R., Buil-Gil, D., Vozmediano, L., & Guedes, I. S. (2021). Towards a place-based measure of fear of crime: A systematic review of app-based and crowdsourcing approaches. *Environment and Behavior*, 53(9), 1013-1044.
- Taylor, R. B., & Covington, J. (1993). Community structural change and fear of crime. *Social problems*, 40(3), 374-397.
- Taylor, R. B., & Hale, M. (1986). Testing alternative models of fear of crime. *Journal of Criminal Law and Criminology*, 77, 151-189.
- TÜİK (2023, December 16). Yaşam Memnuniyeti Araştırması. Reiceved from <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Yasam-Memnuniyeti-Arastirmasi-2022-49691>
- TÜİK (2023, January, 3). Göç İstatistikleri-2022. Reiceved from <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Ic-Goc-Istatistikleri-2022-49727>
- TÜİK (2023, January, 3). İllerde Yaşam Endeksi-2015. Reiceved from <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Illerde-Yasam-Endeksi-2015-24561>

- Uludağ, Ş. (2010). Vatandaşların suç korkusu (Güvenlik endişesi) hücrelerini etkileyen faktörler ve alınabilecek önlemler: Malatya örneği. *Polis Bilimleri Dergisi*, 12(1), 1- 28.
- Ünal-Reşitoğlu, H. (2017). Diğerleri için duyulan suç korkusu. *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (41), 145-160.
- Visser, M., Scholte, M., & Scheepers, P. (2013). Fear of crime and feelings of unsafety in European countries: Macro and micro explanations in cross-national perspective. *The Sociological Quarterly*, 54(2), 278-301.
- Warr, M. (2000). Fear of crime in the United States: Avenues for research and policy. *Criminal Justice*, 4(4), 451-489.
- Warr, M. and M. C. Stafford. (1983). 'Fear of victimization: A look at the proximate causes. *Social Forces*, 61(4): 1033- 43.
- Wikström, P. O. H., & Dolmén, L. (2001). Urbanisation, neighbourhood social integration, informal social control, minor social disorder, victimisation and fear of crime. *International Review of Victimology*, 8(2), 121-140.
- Williams, F. P., McShane, M. D., & Akers, R. L. (2000). Worry about victimization: An alternative and reliable measure for fear of crime. *Western Criminology Review* 2(2). [Online]. Recieved from: <http://www.westerncriminology.org/documents/WCR/v02n2/williams/williams.html>
- Wilson, J. Q., & Kelling, G. L. (1982). Broken windows. *Atlantic monthly*, 249(3), 29-38.
- Wyant, B. R. (2008). Multilevel impacts of perceived incivilities and perceptions of crime risk on fear of crime: Isolating endogenous impacts. *Journal of research in crime and delinquency*, 45(1), 39-64.
- Yavuz, Y. (2019). Suç Mağduru Olma Korkusuna Sosyolojik Bir Bakış. *Toplum ve Kültür Araştırmaları Dergisi*, (4), 28-52.
- Yıldız, M., & Belen, F. Z. (2018). *Terör Eylemleri Sonrası Suç Mağduru Olma Korkusunu Tetikleyen Faktörler Üzerine Bir İnceleme*. Alex Michalos (Ed.), *Terör ve Uyuşturucu Madde Şiddeti içerisinde (37-48)*, Ankara: Hegem Yayınları.
- Yılmaz, Y. (2018). *Siber Suç Korkusu ve Önlem Alma Stratejileri: Ankara'daki Teknokentler Örneği (Yüksek Lisans Tezi)*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi.
- Yurtsal, E. S. (2016). Sosyal Ağlarda Suç Korkusu: Facebook Örneği. *Güvenlik Bilimleri Dergisi*, 5(2), 93-112.
- Zauberman, R. (1985). *Sources of information about victims and methodological problems in this field*. Research on victimisation, Council of Europe.

ATIF BİÇİMİ / HOW CITE THIS ARTICLE

Çalışkan A, "A Model Design for Determining Social Parameters and Their Importance Regarding Fear of Crime Levels" (2023) 11(2) Ceza Hukuku ve Kriminoloji Dergisi-Journal of Penal Law and Criminology, 146.

Ek-1:Bağımsız Değişkenlere İlişkin Korelasyon Analizi Sonuçları

S. No	Değişkenler	1	2	3	4	5	6	7	8
1	Kamunun asayiş hizmetlerinden memnuniyet	1							
2	Sosyal ilişkilerinden memnuniyet	.652*	1						
3	Sosyal hayatından memnuniyet	.609*	.347*	1					
4	Mutluluk düzeyi	.613*	.564*	.766*	1				
5	İşinden memnuniyet	.360*	0.098	.643*	.395*	1			
6	Göç Alma düzeyi	0.036	-0.069	0.206	0.072	0.34	1		
7	Göç Verme düzeyi	-.466*	-0.221	0.016	-0.03	0.194	-0.002	1	
8	Yabancı Nüfus düzeyi	-0.289	-.372*	0.05	-0.052	0.324	.364*	.357*	1

Not: p=*<0,05